

MOORE Stephens

«ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ

ХҚЕС сәйкес дайындалған

2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың

Қаржы есептілігі

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Қаржы есептілігі

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Жалпы жиынтық табыс туралы есеп	2
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп.....	3
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	4

Қаржы есептілігіне ескертулер және есептік саясатының негізгі ережелері

1. Жалпы ақпарат	5
2. Қаржы есептілігін дайындау негіздері	5
3. Ақша қаражаттары	7
4. Банк салымдары	7
5. Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	7
6. Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	8
7. Негізгі құрал-жабдықтар	8
8. Жалға алу	9
9. Өзге активтер	10
10. Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	10
11. Сақтандыру келісімдері бойынша міндеттемелер	11
12. Өзге міндеттемелер	11
13. Капитал	11
14. Сыйақымен шығындар сараптамасы	12
15. Пайыздық табыстар	13
16. Жалпы және әкімшілік шығыстар.....	14
17. Табыс салығы	14
18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты	15
19. Шартты және ықтимал міндеттемелер.....	26
20. Байланысты жақтармен жасалатын операциялар	26
21. Есептілік саясатының негізгі ережелері	28
22. Есеп беру күнінен кейінгі жағдайлар	36

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР ЕСЕБІ

«ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ акционерлеріне

Пікір

Біз «ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ (ары қарай – «Компания») 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдайы бойынша қаржылық жағдай туралы есебін және осы күнге аяқталған жыл үшін жалпы жиынтық табыс туралы есебін, ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есебін және капиталдағы өзгерістер туралы есебін, сонымен қатар қаржы есептілігіне ескертулер мен есеп саясатының негізгі ережелерін қамтитын қаржы есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікіріміз бойынша, берілген қаржы есептілігі Компанияның 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын, сонымен қатар осы күнге аяқталған жыл үшін оның қаржы нәтижелері мен ақша қаражаттарының қозғалысын Халықаралық қаржы есептілігі стандарттарына (ары қарай – «ХҚЕС») сәйкес шынайы және барлық елеулі аспектілерін көрсетеді.

Пікірге негіз

Біз Халықаралық аудит стандарттарына (ары қарай – «ХАС») сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің міндеттеріміз есебіміздің «Қаржы есептілігі аудитіне аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлер үшін халықаралық әдеп стандарттары кеңесінің Кәсіби бухгалтерлерге арналған әдеп кодексі (ары қарай – «БХӘСК Кодексін») мен Қазақстан Республикасындағы біздің қаржы есептілігі аудитіне қатысы бар этикалық талаптарға сәйкес Компанияға тәуелсіз болып табыламыз және біз осы талаптар мен БХӘСК Кодексіне сәйкес өзге этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізге негізді қамтамасыз ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылады деп есептейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері біздің кәсіби пікіріміз бойынша, ағымдағы кезеңнің қаржы есептілігінде біздің аудитте ең маңызды мәселелер болып табылды. Бұл мәселелер тұтастай алғанда қаржылық есептіліктің аудит контекстінде қаралды және осы мәлімдемелер бойынша біздің пікірімізді қалыптастырды. Біз бұл мәселелер бойынша жеке пікірімізді білдірмейміз.

Біз біздің есепте хабарлануға тиісті негізгі мәселелерді анықтамадық.

Қаржы есептілігі үшін басшылық пен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Компания Басшылығы Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес осы қаржылық есептілікті дайындау және шынайы табыстау, сондай-ақ, Компанияның пікірінше ықпалсыз әрекеттер немесе қателерден болатын елеулі бұрмалауы жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті ішкі бақылау жүйесін қамтамасыз етуіне жауапты.

Қаржы есептілігі үшін басшылық пен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі, жалғасы

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде Басшылық Компанияның үздіксіз негізде өз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау үшін, үздіксіз қызметке қатысты мәліметтерді тиісті жағдайларда жария ету үшін және Басшылық Компанияны жоюды, қызметін тоқтатуды көздеу жағдайларын немесе қызметті жою мен тоқтатудан басқа баламаның жоқтығының болмағандығын есепке алмағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде есептілікті дайындау үшін жауапты болып табылады.

Компания Басшылығы қаржылық есептілікті дайындау процесін бақылау үшін жауапты болып табылады.

Қаржы есептілігі аудитіне аудитордың жауапкершілігі

Біздің аудитіміздің мақсаты қаржылық есептілікте ықылассыз әрекеттер немесе қателер нәтижесінде пайда болатын жалпылай маңызды бұрмалаулардың жоқ екендігі туралы толықтай сенімділікке ие болу және пікірімізді білдіретін тәуелсіз аудиторлар есебін шығару. Жеткілікті сенімділік сенімділіктің жоғарғы деңгейі болып табылады, алайда, ХАС сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалауларды, егер бар болса, әрқашан анықтай алатындығына кепілдік бере алмайды. Бұрмалаулар ықылассыз әрекеттер немесе қателер салдарынан орын алуы мүмкін, және, егер басқалардан бөлек немесе бірге қаржылық есептілікті пайдаланушылардың осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне ықпал ете алса, олар маңызды деп қаралады.

Біздің аудитте ХАС сәйкес кәсіби пайымдаманы қолданамыз және аудитті жоспарлау мен жүргізу барысында кәсіби күмәншілдік қағидасын басшылыққа аламыз. Сонымен қатар:

- Ықылассыз әрекеттер немесе қателер салдарынан болған қаржылық есептіліктің маңызды бұрмалау қауіптерін анықтаймыз және бағалаймыз, осы тәуекелдерді табу үшін аудиторлық тәсілдерді жасаймыз және қолданамыз, және өз пікірімізді білдіру үшін толық және тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан пайда болатын маңызды бұрмалауларды таппау қауіп қателер салдарынан пайда болатын маңызды бұрмалауларды таппау қаупінен жоғарырақ, өйткені ықылассыз әрекеттерге келісім, алдау, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап беру немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттері жатады.
- Аудит процесінде қолдану үшін қалыптасқан жағдайда пайдалана алатын аудиторлық тәсілдерді жасау мақсатында, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, ішкі бақылау жүйесін зерттейміз.
- Қолданыстағы есеп саясатының дұрыстығын және бухгалтерлік бағалардың негізділігін, басшылық дайындаған ақпараттың тиісті түрде ашылуын зерттейміз.
- Басшылықтың қызмет үздіксіздігі қағидасын қолдану заңдылығы туралы және Компанияның үздіксіз негізде өз қызметін жалғастыру қабілетіне күмән келтіруі мүмкін жағдайдарларға байланысты елеулі белгісіздікті анықтайтын аудиторлық дәлелдер негізінде қорытынды жасаймыз. Елеулі белгісіздіктің бар екендігіне көз жеткізген жағдайларда біз аудиторлық есебімізде қаржылық есептілікке жасалатын ескертулерге назар аударуымыз қажет немесе тиісті деңгейде ақпаратты ашпау жағдайында пікірімізді өзгертуіміз қажет. Біздің тұжырымымыз есебіміздің дайындалу күніне алынған аудиторлық дәлелдерге негізделеді. Алайда, келешектегі оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз негізде өз қызметін жалғастыра алу қабілетіне әсер етуі мүмкін.
- Қаржылық есептіліктің жалпы құрамын, құрылымын және мазмұнын, сонымен қатар, ақпараттың ашылуын, осыған негізделген операциялар мен оқиғалардың дұрыстығын қамтамасыз етілуін бағалаймыз.

Біз Компанияны басқаратын тұлғаларға жоспарланған аудит көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ, аудит барысында көзге түскен маңызды аудиторлық ескертулер, ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабар береміз.

Біз сонымен қатар басқару өкілеттігіне ие тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық, сондай-ақ осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар және аудитордың тәуелсіздігіне ықпал етеді деп дәлелді түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда – тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Қаржылық есептілігіне қатысты аудитордың жауапкершілігі, жалғасы

Біз басқару өкілеттігіне ие тұлғалар назарына жеткізілген мәселелердің ішінен ағымдағы кезеңнің қаржы есептілігі аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуі мәселелері болып табылған мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе мұндай ақпаратты хабарлаудың кері салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асып түседі деп болжам жасауға болатын, қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің қорытындымызда хабарланбауы тиіс екіндігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, бұл мәселелерді аудиторлық қорытындымызда сипаттаймыз.

Бекітемін

Серик Кожикенов
Аудитор, біліктілік куәлігі №00000557
2003 жылғы 24 желтоқсандағы
«Moore Stephens Kazakhstan» ЖШС
Атқарушы директоры
2020 жылғы 29 мамыр

Асхат Лепесов
Жоба серіктесі

Қазақстан Республикасының Қаржы Министрлігімен 2018 жылдың 23 қарашасында берілген аудиторлық қызметпен айналысу құқығын беретін № 18021214 мемлекеттік лицензия

«ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ
Қаржылық жағдай туралы есеп
2019 жылдың 31 желтоқсанына

мың теңге

Активтер

Ақша қаражаттары
Банк салымдары
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек
Өтелетін табыс салығы
Еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резерві, қайта сақтандырушының үлесі
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстарының резервтері, қайта сақтандырушының үлесі
Негізгі құрал-жабдықтар
Материалдық емес активтер
Пайдалану құқығы нысанындағы актив
Өзге активтер

Жиыны активтер**Міндеттемелер**

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек
Еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резерві
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстарының резервтері
Өзге міндеттемелер
Жалға алу міндеттемелері
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі

Капитал

Акционерлік капитал
Резервтік капитал
Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау қоры
Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалау қоры
Таратылмаған табыс

Жиыны капитал мен міндеттемелер

Еск.	2019	2018
3	212,867	24,784
4	1,328,237	1,803,585
5	910,489	654,812
6	40,600	13,494
17(б)	63,957	249,957
11(а)	—	2
11(ә)	1,552	5,641
7	255,517	240,234
	1,921	2,882
8(а)	30,008	—
9	65,704	108,458
	2,910,852	3,103,849
10	14,201	7,211
11(а)	257,520	624,360
11(ә)	272,031	362,615
12	6,413	12,061
8(ә)	30,889	—
17(ә)	12,960	565
	594,014	1,006,812
13(а)	1,200,000	1,200,000
	10,000	10,000
13(ә)	107,491	(211,453)
13(б)	149,530	130,621
	849,817	967,869
	2,316,838	2,097,037
	2,910,852	3,103,849

Бұл қаржы есептілігі Компания басшылығымен 2020 жылы 29 мамырда мақұлданды және басшылық атынан қол қойылды:

Исмагулов М.К.

«ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ
Басқарма төрағасы

Цхай А.А.

«ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ
Бас бухгалтері

TRANSLATED

мың теңге

Сақтандыру жарналары, жалпы сома

Қайта сақтандыруға берілген сақтандыру жарналары

Қайта сақтандыруға берілгендерді шегергендегі сақтандыру жарналары

Қайта сақтандырушылардың үлесін шегергендегі еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резервінің өзгеруі

Қайта сақтандыруға берілгендерді шегергендегі еңбек сіңірілген сақтандыру жарналары

Сақтандыру төлемдері

Сақтандыру шығындарын үйлестіру бойынша шығыстар

Қайта сақтандырушының үлесін шегергендегі сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстарының резервтерінің өзгеруі

Жиыны сақтандыру төлемдерін жасау бойынша шығыстар

Комиссиялық шығыстар

Сақтандыру қызметі бойынша (шығын) табыс

Пайыздық табыстар

Қаржылық шығыстар

Инвестициялармен жасалатын операциялар бойынша таза шығыс

Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалаудан болған бұрын танылған шығыстың қайта қалпына келуі

Курс айырмасынан (шығыс) табыс

Инвестициялық әрекет табысы

Жалпы және әкімшілік шығыстар

Күмәнді берешектер бойынша резерв қалыптастыру

Өзге операциялық кірістер, нетто

Операциялық шығыстар**Салық салуға дейінгі шығын**

Табыс салығы бойынша үнем (шығыстар)

Жыл бойынша таза шығын**Өзге жиынтық табыс (шығыс) – нәтижесінде пайда немесе зиян құрамына қайта жіктелуі мүмкін баптардың барлығы:**

Сатуға арналған қолда бар инвестициялардың әділ бағасын түзету

Негізгі құрал-жабдықтардың әділ бағасын түзету

Жиыны жиынтық табыс (шығыс)

Еск.	2019	2018
14	365,462	1,580,930
14	—	(150)
	365,462	1,580,780
14,11(a)	366,838	139,214
	732,300	1,719,994
14,11(ә)	(723,926)	(1,045,626)
14	(10,383)	(23,213)
	86,495	(101,697)
14	(647,814)	(1,170,536)
14	(126,434)	(205,975)
	(41,948)	343,483
15	106,480	48,346
8(ә)	(1,607)	—
	(7,722)	—
7	893	—
	(16,044)	188,224
	82,000	236,570
16	(204,909)	(615,405)
6,9	11,609	(264,819)
	11,364	23,989
	(181,936)	(856,235)
	(141,884)	(276,182)
17(a)	16,519	(19,781)
	(125,365)	(295,963)
	318,944	(24,749)
	26,222	—
	219,801	(320,712)

TRANSLATED

мың теңге

Операциялық қызмет

Салық салуға дейінгі шығын

Түзетулер:

Қайта сақтандырушының үлесін шегергендегі резервтегі өзгерістер

Курс айырмасынан іске аспаған пайда

Тозу және амортизация

Инвестициялармен жасалатын операциялар бойынша таза шығыс

Негізгі құрал-жабдықтардың шығуынан шығын (пайда)

Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалаудан болған бұрын танылған шығыстың қайта қалпына келуі

Пайыздық табыстар

Қаржылық шығыстар

Күмәнді берешектер бойынша резерв қалыптастыру

Ақша қаражаттарының айналым капиталының өзгеруіне дейінгі операциялық қызметтен қозғалысы

Операциялық активтердің өзгеруі:

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің (көбеюі) азаюы

Өзге активтердің азаюы (көбеюі)

Операциялық активтердің азаюы (көбеюі)

Операциялық міндеттемелердің өзгеруі:

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешектің көбеюі (азаюы)

Өзге міндеттемелердің азаюы

Операциялық міндеттемелердің көбеюі (азаюы)

Табыс салығын төлеуге дейінгі операциялық қызметтен ақша қаражаттары

Төленген табыс салығы

Операциялық қызметте қолданылған таза ақша қаражаттары**Инвестициялық қызмет**

Негізгі құрал-жабдықтарды сатып алу

Негізгі құрал-жабдықтарды сатудан түсімдер

Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды сатып алу

Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды сатудан кіріс

Алынған пайыздар

Банктегі депозиттердің өзгеруі

Инвестициялық қызметтен таза ақша қаражаттары**Қаржылық қызмет**

Жалға алу төлемдері

Қаржылық қызметте қолданылған таза ақша қаражаттары

Ақша қаражаттарының таза көбеюі (азаюы)

Жыл басындағы ақша қаражаттары

Айырбастау курсы өзгеруінің ақша қаражаттарына әсері

Жыл соңындағы ақша қаражаттары

Еск.	2019	2018
	(141,884)	(276,182)
11	(453,333)	(37,517)
	(86,012)	(194,869)
16	16,347	17,094
	7,722	—
	(1,006)	(1,759)
7	(893)	—
15	(106,480)	(48,346)
8(ә)	1,607	—
6,9	(11,609)	264,819
	(775,541)	(276,760)
	(9,569)	3,415
	36,826	(3,759)
	27,257	(344)
	6,990	(23,094)
	(5,648)	(46,701)
	1,342	(69,795)
	(746,942)	(346,899)
	195,000	—
	(551,942)	(346,899)
7	(4,759)	(3,772)
	11,302	7,922
	—	(256,566)
	84,969	—
	93,181	44,017
	462,955	523,240
	647,648	314,841
	(3,262)	—
	(3,262)	—
	92,444	(32,058)
	24,784	68,463
	95,639	(11,621)
3	212,867	24,784

TRANSLATED

«ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп
2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойына

мың теңге	Акциягерлік капитал	Резервтік капитал	Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау қоры	Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалау қоры	Таратылмаған табыс	Жиынтық капитал
2018 жылдың 1 қаңтарына	1,200,000	10,000	(186,704)	133,723	1,260,730	2,417,749
Жылдың таза шығыны	—	—	—	—	(295,963)	(295,963)
Табыс салығын шегергендегі сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау	—	—	(24,749)	—	—	(24,749)
Жалпы жиынтық шығыс	—	—	(24,749)	—	(295,963)	(320,712)
Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалау қорының амортизациясы	—	—	—	(3,102)	3,102	—
2018 жылдың 31 желтоқсанына	1,200,000	10,000	(211,453)	130,621	967,869	2,097,037
Жылдың таза шығыны	—	—	—	—	(125,365)	(125,365)
Табыс салығын шегергендегі сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау	—	—	318,944	—	—	318,944
Табыс салығын шегергендегі негізгі құралдарды қайта бағалау	—	—	—	26,222	—	26,222
Жалпы жиынтық табыс	—	—	318,944	26,222	(125,365)	219,801
Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалау қорының амортизациясы	—	—	—	(7,313)	7,313	—
2019 жылдың 31 желтоқсанына	1,200,000	10,000	107,491	149,530	849,817	2,316,838

TRANSLATED

1. Жалпы ақпарат

(а) Ұйымдастыру мен қызметі

«ТрансОйл» Сақтандыру компаниясы» АҚ (ары қарай – «Компания») – Қазақстан Республикасында тіркелген акционерлік қоғам. Мадина Сафина ханым тікелей иегер және түпкі бақылау тарабы болып табылады.

Компания Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (ары қарай – «ҚРҰБ») берген 2019 жылдың 4 сәуірінде жаңартылған жалпы сақтандыру секторында 2016 жылғы 6 қаңтардағы № 2.1.42 сақтандыру қызметін жүзеге асыруға лицензиясы бар.

Компания келесі сыныптар бойынша әр түрлі сақтандыру өнімдерін ұсынады:

- сақтандырудың ерікті түрі: жазатайым жағдайлардан сақтандыру, автомобиль, әуе және темір жол көлігін сақтандыру, жүктерді сақтандыру, мүлікті залалдан сақтандыру, автомобиль және әуе көлігі иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру, азаматтық жауапкершілікті сақтандыру, титулдық сақтандыру;
- сақтандырудың міндетті түрі: көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру, тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру, экологиялық сақтандыру, қызметі үшінші тұлғаларға зиян келтіру қаупімен байланысты объектілер иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру, жеке нотариустардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру;

Компанияның бас кеңсесі келесі мекен-жай бойынша тіркелген және орналасқан: Қазақстан, 050057, Алматы, М. Озтюрк, 7а. 2019 жылдың 31 желтоқсанында Компанияның Алматы, Ақтөбе, Атырау, Қарағанды, Қостанай, Павлодар, Семей, Жамбыл, Шымкент, Щучинск қалаларында 10 филиалы бар.

(ә) Шаруашылық қызметін Қазақстанда жүзеге асыру шарттары

Компанияның қызметі негізінде Қазақстанда шоғырланған. Демек, Компания Қазақстанда бизнес жүргізуге төн экономикалық, саяси және әлеуметтік тәуекелдер тәрізді елдік тәуекелге бейім. Аталған тәуекелдерге үкіметтің саясатынан, экономикалық жағдайлардан, салық пен реттеуге қатысты енгізулер немесе өзгерістерден, валюталық бағамның ауытқуынан және келісім-шарттық құқықтарды орындауды қамтамасыз етуден туындайтын мәселелер жатады. Қоса берілген қаржылық есептілігі Компанияның операциялар және қаржылық қызметін бойынша Қазақстанның экономикалық жағдайы әсерін басшылықтың бағалауын көрсетеді. Болашақ экономикалық жағдайлар басшылықтың бағасынан өзгеше болуы мүмкін.

2. Қаржы есептілігін дайындау негіздері

(а) ХҚЕС-на сәйкестілігі туралы мәлімдеме

Осы қаржы есептілігі Халықаралық Бухгалтерлік Есеп Стандарттары бойынша Комитет (ары қарай – «ХБЕСК») жасаған Халықаралық қаржы есептілігі стандарттарының (ары қарай – «ХҚЕС») талаптарына және Халықаралық Қаржы Есептілігін түсіндіру бойынша Комитеттің (ары қарай – «ХҚЕСТК») жасаған түсіндірмелеріне (ары қарай – «ХҚЕСТКТ») сәйкес дайындалған.

(ә) Үздіксіздік принципі

Бұл қаржы есептілігі Компания өз жұмысын үздіксіздік негізінде жалғастыра беруі туралы пайымдау негізінде дайындалған.

2019 жылдың 31 желтоқсанына Компанияның таратылмаған табысы 849,817 мың теңгені құрады.

Компания қызметтерінің болжамдық бағаларына сараптама жүргізу, берешек пен капиталды міндеттемелерді өтеу, сондай-ақ, сақтандыру қызметіне сұраныстың азаюы, операциялық және капиталды шығындардың ұлғаюы және Қазақстандағы COVID-19 вирусының әсері тәрізді жағымсыз салдарды бағалау нәтижесінде, басшылық Компанияның таратылмаған табысы мен айналым капиталы ақшалай қаражатқа деген болжанған қажеттіліктерді жабуына жетерлік көпідеме бола алады деп санайды.

Сондықтан, шоғырландырылған қаржы есептілігін дайындау кезінде үздіксіз қызмет қағидасын қолдануды жалғастырады.

(б) Дайындау негізі

Осы қаржылық есептілік 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» БЕХС-на сәйкес әділ құны бойынша көрсетілетін сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қоспағанда, тарихи құн бойынша есепке алу қағидаттарына сәйкес дайындалды және қайта бағаланған құны бойынша есепке алынатын негізгі құралдар 16 «Негізгі құралдар» Халықаралық стандартына сәйкес келуі.

2. Қаржы есептілігін дайындау негіздері, жалғасы

(в) Функционалдық валюта және есептілікті беру валютасы

Қазақстан Республикасының Ұлттық валютасы – қазақстандық теңге (ары қарай – «теңге»), ол Компанияның функционалдық валютасы және осы қаржы есептілігін жасауда қолданылатын валюта болып табылады. Теңгемен берілген барлық қаржы ақпараты мыңға (ары қарай – «мың теңге») дейін дөңгелектенген.

(г) Жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қабылдау

Осы қаржы есептілігін дайындау кезінде Компания 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген келесі стандарттар мен түзетулерді қолданды:

- ХҚЕС 16 «Жалға алу»;
- ХҚЕСТК 23 «Пайдаға салынатын салықты есептеуге қатысты белгісіздік»;
- ХБЕС 19 түзетулер «Бағдарламаларға өзгеріс енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу»;
- ХҚЕС жылдық жаңартулары, 2015-2017 жылдар.

ХҚЕС 16 қолдану есеп саясатының өзгеруіне әкелді. Компания жаңа стандартты 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап ретроспективті тәсілді қолдану арқылы пайдаланды (8-ескерту – Жалға алу қараңыз). Қалған жоғарыда аталған түзетпелер Компания қаржылық есептілігіне айтарлықтай ықпал етпеген.

(ғ) Әлі қолданысқа қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсіндірмелер

Осы қаржы есептілігін даярлау кезінде Компания жаңадан жарияланған, бірақ күшіне енбеген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді алдын-ала қолданбады. Аталған стандарттар мен түсініктемелер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай ықпал ететіндігі күтілмейді.

«Қаржылық құралдар» 9 ХҚЕС. 2014 жылдың шілдесінде ХБЕСК 2019 жылдың 1 қаңтарында күшіне енетін стандарттың соңғы нұсқасын шығарды. Компания қаржылық есептілігіне ХҚЕС-тің әсері жалпы бағалау жүргізді. Компанияның барлық қаржы активтері мен міндеттемелері 39 ХБЕС сәйкес бағаланатын негізде бағаланады. Компания болжалды несиелік шығынды (ары қарай – «БНШ») тануда жеңілдетілген тәсілді қолданатыны туралы шешім қабылдады. Басшылықтың аталған әсердің деңгейін бағалауды жалғастырғанмен, 9 ХҚЕС сәйкес БНШ моделін қолдану сауда дебиторлық берешегінің құнсыздануы бойынша шығынды ертерек тануға әкеліп соқтыратындығы белгілі. Осыған қарамастан, егжей-тегжейлі шолуды аяқтамас бұрын осы әсерге негізді баға беру орынсыз. Сонымен қатар, ХБЕСК бұл стандартты сақтандыру компанияларына 2021 жылдың 1 қаңтарына дейін қолдануды уақытша босатуды қарастыратын өзгерістер қабылдады.

(д) Есептік бағалауларды және жорамалдарды қолдану

Осы қаржы есептілігін ХҚЕС-на сәйкес даярлау кезінде, басшылық, активтер мен міндеттемелерді көрсету мәселелеріне және шартты активтер мен міндеттемелер туралы ақпаратты ашуға қатысты кәсіби пайымдауларды, болжамдар мен есептік бағалауларды қолданды. Нақты нәтижелер осы бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін. Болжамдар және олардың негізінде жасалған есептік бағалаулар оларды өзгерту қажеттілігіне үнемі сарапталып отырады. Есептік бағалаулардағы өзгертулер осы бағалаулар қайта қарастырылған есептік кезең кезінде, және айтылған өзгертулерде көрсетілген барлық кейінгі кезеңдерде танылады. Келесі ескертулерде белгісіздікті бағалауды талап ететін негізгі салалар және есептілік саясатының ережелерін қолдану үдерісінде қалыптасқан және қаржы есептілігінде берілген сомаларға ең қатты әсерін тигізген ең маңызды пайымдаулар туралы ақпарат берілген:

- 5-ескерту – Қаржы құралдарының әділ құны. Егер, қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген, қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық үлгілерді қоса алатын, әр түрлі бағалар үлгілерін қолдана отырып, анықталады. Осындай үлгілер үшін бастапқы мәліметтер бақыланатын нарық негізінде анықталады, егер бұл қолданбалы болса; басқа жағдайда, әділ құнды анықтау үшін пайымдауды қолдану қажет;
- 6 және 9-ескерту – Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің және өзге активтердің құнсыздану резерві. Құнсыздануды бағалау үшін, Компания тәртіп бойынша сақтандыру мен қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің және өзге активтердің мерзімі ұзартылған комиссиялық шығыстардың тексерістерін жүргізеді.
Сенімсіз сомалар мен нақты кредиттік тәуекелдер тура сақтандыру жарналарының жалпы сомасынан шегеріледі. Бұрынғы тәжірибеге негізделген құнсыздану бойынша резервтер, дебиторлық берешек жөнінде тура сақтандыру бойынша сақтандырушылар мен агенттерге/брокерлерге және қайта сақтандыру бойынша контрагенттерге және өзге активтерге қатысты қажет болып табылады.
- 8-ескерту – Жалға алу. Басшылық бағалауды созу құқығы ескерілетін күтілетін жалдау мерзімі және қосымша қарыз қаражатын тарту бағамы бойынша жүргізген.

2. Қаржы есептілігін дайындау негіздері, жалғасы

- 11-ескерту – Сақтандыру келісімдері бойынша пайда болатын шығындар бойынша міндеттемелер. Компанияның ең маңызды есептік бағалауы – сақтандырудың келісімдері бойынша заладар жөнінде пайда болатын соңғы міндеттемені бағалау болып табылады. Белгісіздіктің, Компания соңында осы шығындар бойынша төлейтін міндеттемені бағалау кезінде, есепке алынуы тиіс бірнеше көздері бар.

Жалпы сақтандыру келісімдері үшін, шығындардың есеп беру күніне мәлімденген күтілетін қорытынды құны үшін де, күтілетін қорытынды құны болған, алайда есеп беру күніне мәлімденбеген, шығындар (ары қарай – «БМЗР») үшін де бағалаулар жасалулары тиіс. Шығындардың қорытынды құны нақты белгіленгеннен бұрын көп уақыт өтуі мүмкін, және полистердің кейбір түрлеріне, БМЗР-ға бухгалтерлік баланста шығындар жөнінде резервтің көбірек бөлігін құрады. Мәлімденген шығындар мен БМЗР құнын бағалаған кезде, басшылық қабылдаған негізгі әдіс – өткен шығындарды реттеу бойынша тенденцияларды келешек шығындарды реттеу тенденцияларын болжау үшін пайдалану. Шығындарды бағалау үрдісінің қосымша бөліктері 17(а) ескертуде берілген. Өткен жылдың шығындарын бағалаудың әр есептілік күніне, ақиқаттылығына қайта тексеріледі де, резервке өзгертулер енгізіледі. Жалпы сақтандыру шығындары бойынша резервтер уақытша ақша құнына дисконтталмайды.

- 17-ескерту – Салық салу. Қазақстандық салық, валюта және кеден заңнамасы жиі болып тұратын әр түрлі түсіндірулер мен өзгертулердің нысаны болып табылады. Осындай заңнама жөнінде Компания келісім-шарттары мен қызметіне қатысты қолданылатын басқарманың түсіндірмесін, сәйкес аймақтық немесе мемлекеттік органдар даулауы мүмкін. Осылайша, қосымша салықтар, айыппұлдар мен пайыздар салынуы мүмкін. Салық кезеңдері, сәйкес органдардың қарастырылып отырған жыл алдындағы бес күнтізбелік күн ішінде салықтарды есептеуге қатысты тексерісі үшін ашық болып қала береді. Белгілі бір жағдайларда осындай қарастырулар анағұрлым ұзақ уақытты алуы мүмкін.

Басқарманың пікірінше, 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдайына сәйкес, оның салық заңнамасын түсінуі негізделген болып табылады және Компанияның сәйкес позициясы салық органдарымен мақұлданылады.

- 18-ескерту – Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты. Әділ құнды талдау келешектегі ақша ағындарын және дисконттық мөлшерлемені бағалауға негізделген.
- 19-ескерту – Шартты және ықтимал міндеттемелер. Осы ашып көрсету басшылықтан міндеттемелерді бағалау және келешекте ақшалай қаражатының жылыстау ықтималдығын анықтауды талап етеді.

(е) Сегментті есептілік

Ұсынылатын өнімдер мен қызметтердің сипатының негізінде Компания өз қызметін бір негізгі салада жүргізеді: негізінен ол жалпы сақтандыру бойынша қызмет көрсетеді. Жалпы сақтандырудың ұсынылып отырған өнімдеріне көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру, жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру, тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру, мүлікті сақтандыру және өзге сақтандыру жатады.

3. Ақша қаражаттары

мың теңге

Банктегі ақша қаражаттары

Кассадағы бар ақша

	2019	2018
Банктегі ақша қаражаттары	206,352	23,328
Кассадағы бар ақша	6,515	1,456
	212,867	24,784

4. Банк салымдары

Банктердегі салымдарға қазақстандық банктердегі қысқа мерзімді депозиттер мен олар бойынша ұлттық валютада және АҚШ долларында пайыздық мөлшерлемелері 0.17% -дан 13.0% дейін (2018: 0.01%-дан 13.0%-ға дейін). Төлем көзінен корпоративтік табыс салығы 13,299 мың теңге (2018: 4,329 мың теңге) мөлшерінде банктік салым шарттары бойынша есептелген сыйақыдан ұсталды.

5. Сатуға арналған қолда бар инвестициялар

Сатуға арналған қолда бар инвестициялар мерзімі өтпеген және құнсызданбаған құнды қағаздарды қамтиды:

мың теңге

Корпоративтік акциялар

Банктерден басқа қазақстандық кредиттік мекемелердің акциялары

	2019	2018
Корпоративтік акциялар	908,350	652,673
Банктерден басқа қазақстандық кредиттік мекемелердің акциялары	2,139	2,139
	910,489	654,812

6. Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек

мың теңге	2019	2018
Зиянға жауапты адамға қойылатын талаптар	73,236	46,314
Брокерлар мен агенттердің дебиторлық берешегі	6,474	21,670
Сақтандырушылардың дебиторлық берешегі	1,140	1,932
Өзге дебиторлық берешек	2,867	8,382
	83,717	78,298
Күмәнді берешектер бойынша резерв	(43,117)	(64,804)
	40,600	13,494

Күмәнді берешектер бойынша резервтің өзгеруі келесі жолмен көрсетілген:

мың теңге	2019	2018
1 қаңтарға	64,804	50,563
(Қалпына келтіру) есептеу	(17,537)	30,807
Есептен шығару	(4,150)	(16,566)
31 желтоқсанға	43,117	64,804

7. Негізгі құрал-жабдықтар

мың теңге	Жер	Ғимараттар және құрылыстар	Көлік құралдары	Өзге	Жиыны
Құны					
2018 жылдың 1 қаңтарына	70,886	156,176	57,837	48,467	333,366
Кіруі	—	—	—	3,772	3,772
Шығуы	—	(854)	(13,067)	(10,984)	(24,905)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	70,886	155,322	44,770	41,255	312,233
Кіруі	—	—	609	4,150	4,759
Қайта бағалау	(5,278)	25,343	—	—	20,065
Шығуы	(39)	(7,398)	(5,466)	(6,095)	(18,998)
2019 жылдың 31 желтоқсанына	65,569	173,267	39,913	39,310	318,059
Тозу					
2018 жылдың 1 қаңтарына	—	(4,721)	(40,323)	(29,564)	(74,608)
Есептелген тозу	—	(4,706)	(3,745)	(7,682)	(16,133)
Шығуы	—	37	10,650	8,055	18,742
2018 жылдың 31 желтоқсанына	—	(9,390)	(33,418)	(29,191)	(71,999)
Есептелген тозу	—	(4,708)	(3,274)	(4,868)	(12,850)
Қайта бағалау	—	13,605	—	—	13,605
Шығуы	—	—	4,057	4,645	8,702
2019 жылдың 31 желтоқсанына	—	(493)	(32,635)	(29,414)	(62,542)
Баланстық құны					
2018 жылдың 31 желтоқсанына	70,886	145,932	11,352	12,064	240,234
2019 жылдың 31 желтоқсанына	65,569	172,774	7,278	9,896	255,517

Толықтай амортизацияланған активтер

Қолданыстағы толықтай амортизацияланған активтердің ағымдағы құны 2019 жылдың 31 желтоқсанына 19,577 мың теңгені құрады (2018: 233 мың теңге)

Қайта бағалау

Компания негізгі құрал-жабдықтардың теңгерімдік құнына олардың әділ құнынан елеулі айырмашылық болмас үшін әр есеп күнінде талдау жасайды. Қайта бағалау елеулі қайшылық туындаған жағдайда жүргізіледі, бірақ әр 3 жылдан артық уақытта емес.

7. Негізгі құрал-жабдықтар, жалғасы

2019 жылдың 31 желтоқсанына тиісті бағалау тәжірибесі бар лицензияланған бағалаушы компаниялар жүргізген бағалау нәтижелерінің негізінде Компания жер, ғимараттар және құрылыстардың құнын қайта бағалады.

Негізгі құрал-жабдықтардың әділдік құны қайта бағалау күніне салыстырмалы және шығындық тәсілін біріктіре қолданып, анықталған және әділдік құн иерархиясының 3 Деңгейіне жатады. Жеке активтер бойынша нарықта жеткілікті белсенділік жоқ болған кезде (тікелей бақыланатын нарықтық деректер) бағалаушы тарихи немесе келісім-шарттық құнды сатып алу валютасы бағамының өзгеруін ескере отырып, активті физикалық және моралды тозуға жатқызды.

Қайта бағалау нәтижесінде Компания 6,555 мың теңге мөлшеріндегі кейінге қалдырылған табыс салығын шегере отырып, негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалаудан болған 32,777 мың теңге мөлшеріндегі табысты, сондай-ақ, табыстар мен шығындар есебінде 893 мың теңге мөлшеріндегі негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалаудан болған бұрын танылған шығыстың қайта қалпына келуін анықтады. 2019 жылдың 31 желтоқсанына қайта бағалаудан болған таза әсер негізгі құрал-жабдықтардың теңгерімдік құнын 33,670 мың теңгеге өсірді.

Негізгі құралдар құнының қайта бағалауы болмаған кезде олардың баланстық құны 2019 жылдың 31 желтоқсанына 68,605 мың теңгені (2018: 76,958 мың теңге) құрайды.

8. Жалға алу

Компания кеңсе бөлмелерін жалға алған. Жалға алу шарттары әдетте 12 айлық белгіленген мерзімге немесе одан аз мерзімге жасалады, бірақ ұзарту құқығы сақталған. Жалгерлік шарттарында жалға берушіге тиесілі жалданған активтер бойынша сақтау шараларынан басқа ерекше шарттары (ковенанттар) жоқ. Жалға берілген активтер қосалқы жалгерлікке берілмейді немесе кепілзат ретінде қолданылмайды.

2(г)-ескертуінде баяндалғандай, 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап Компания бөлінбеген табысты реклассификацияға немесе түзетуге әкелмеген модификацияланған ретроспективті әдісті пайдалану арқылы ХҚЕС 16 "Жалгерлік" қолданды. Жалгерлік бойынша міндеттемелер 2019 жылдың 1 қаңтарына 13,29% құраған қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін қолдану арқылы дисконтталған келешектегі жалдау төлемінің келтірілген құны бойынша көрсетілген. Пайдалану құқығы бойынша активтер жалгерлік міндеттемелерге тең құнда көрсетілген.

ХҚЕС 16 қолдану барысында Компания практикалық тұрғыдағы келесі жеңілдіктерді ескерген:

- төмен құнды немесе 12 ай және одан аз мерзімдегі қысқамерзімдік жалгерліктегі активтерді жалдау келісім-шарттары үшін пайдалану құқығы бойынша активтер мен жалгерлік міндеттемелерді мойындамады;
- пайдалану құқығы бойынша активтерге қатысты бастапқы тікелей шығындарды алып тастады;
- жалгерлік мерзімге ретроспективті бағалауды қолданды.

Төмен құнды немесе 12 ай және одан аз мерзімдегі қысқамерзімдік жалгерліктегі активтерді жалдау келісім-шарттары бойынша жалгерлік төлемдер кіріс пен шығыс есептемесінде жалгерлік мерзім ішінде көрсетілген.

(а) Пайдалану құқығы нысанындағы актив

мың теңге	2019
Құны	
1 қаңтарға	32,544
31 желтоқсанға	32,544
Тозу	
1 қаңтарға	—
Тозуды есептеу	(2,536)
31 желтоқсанға	(2,536)
Баланстық құны	
31 желтоқсанға	30,008

8. Жалға алу, жалғасы

(ә) Жалға алу міндеттемелері

мың теңге	2019
1 қаңтарға	32,544
Дисконт амортизациясы	1,607
Төлемдер	(3,262)
31 желтоқсанға	30,889
Ұзақ мерзімді	23,273
Ағымдағы	7,616
	30,889

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша операциялық жалдау бойынша келісімшарттық міндеттемелермен 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жалдау міндеттемелерін салыстыру:

	Еск.	2019
2018 жылдың 31 желтоқсанына операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер		55,558
2019 жылдың 1 қаңтарына ҚОСЫМША Қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі		13.29%
2019 жылдың 1 қаңтарына операциялық жалдау бойынша дисконтталған шарттық міндеттемелер		42,876
Минус қысқа мерзімді жалдауға қатысты шарттық міндеттемелер	16	(10,332)
2019 жылдың 1 қаңтарына жалдау бойынша міндеттемелер		32,544

9. Өзге активтер

мың теңге	2019	2018
Талаптардың қарызы	239,940	234,012
Күмәнді берешек бойынша резервтер	(239,940)	(234,012)
Өзге активтердің құрамындағы қаржы құралдары	—	—
Кейінге қалдырылған аквизициялық шығындар	61,074	103,911
Тауарлы-материалдық құндылықтар	1,652	1,964
Қызметкерлердің қарызы	505	943
Өзге салықтар бойынша алдын-ала төлем	108	671
Өзге ағымдағы активтер	2,365	969
	65,704	108,458

Күмәнді қарыздар бойынша резервтің өзгеруі келесідей:

мың теңге	2019	2018
1 қаңтарға	234,012	—
Есептеу	5,928	234,012
31 желтоқсанға	239,940	234,012

10. Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек

мың теңге	2019	2018
Агенттер мен брокерлер алдындағы берешек	859	1,534
Сақтандырушылар алдындағы берешек	32	878
Қарыз құралдарына енгізілген қаржы құралдары	891	2,412
Алынған аванстар	13,310	4,799
	14,201	7,211

11. Сақтандыру келісімдері бойынша міндеттемелер

(a) Еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резерві

Еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резерві келесі жолмен сарапталынуы мүмкін:

мың теңге	2019	2018	Резервтегі өзгерістер
Еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резерві, жалпы сома	257,520	624,360	(366,840)
Еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резерві, қайта сақтандырушының үлесі	—	(2)	2
Жиыны қайта сақтандырушының үлесін шегергендегі еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резерві	257,520	624,358	(366,838)

(ә) Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстарының резервтері

Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындар мен шығыстарының резервтері келесі жолмен сарапталынды:

мың теңге	Жалпы сома	Қайта сақтандырушының үлесі	Резервтердің таза сомасы
2019			
1 қаңтарға	362,615	(5,641)	356,974
Қосу: болған шығыстар	633,636	3,795	637,431
Алу: төленген шығыстар	(724,220)	294	(723,926)
31 желтоқсанға	272,031	(1,552)	270,479
2018			
1 қаңтарға	262,493	(7,216)	255,277
Қосу: болған шығыстар	1,145,777	1,546	1,147,323
Алу: төленген шығыстар	(1,045,655)	29	(1,045,626)
31 желтоқсанға	362,615	(5,641)	356,974

12. Өзге міндеттемелер

мың теңге	2019	2018
Пайдаланылмаған еңбек демалыстары бойынша резерв	2,399	6,582
Қызметкерлерге төлемдер бойынша берешектер	—	1
Басқа міндеттемелерге енгізілген қаржы құралдары	2,399	6,583
Төленетін пайыздар	3,092	4,006
Сақтандыру төлемдерін кепілдендіру қорына төлемдер	452	772
Өзге кредиторлық берешек	470	700
	6,413	12,061

13. Капитал

(a) Акционерлік капитал

2019 және 2018 жылдың 31 желтоқсанына акционерлік капитал 960,000 шығарылған, тіркелген және толығымен төленген қарапайым акциялардан тұрды. Әрбір акция бір дауысқа қақы береді, және акциялар дивидендтерді таратқанда тең. Барлық акциялар теңгеде көрсетілген және 1,250 теңге кесімді құны бар.

2019 және 2018 жылдың 31 желтоқсанына акциялардың 98%-ы бір акционерге, Сафина Мадина Муратовнаға тиесілі болды, қалған 2% акциялар жеке тұлғалар, Қазақстан азаматтары.

22-ескертуде көрсетілгендей, Компания 2020 жылдың наурыз айында 500,000 мың теңгеге қосымша капиталданған.

(ә) Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау қоры

Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау қорына өділ құнының өзгерістері басқа толық табыс арқылы есепке алынатын инвестициялардың кіріс салығын шегергеннен кейінгі оң және теріс түзетуді қамтиды.

13. Капитал, жалғасы

(б) Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалау қоры

Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалау қоры табыс салығын шегергендегі ғимараттар мен жер телімдерінің қайта бағалау құнын қосады.

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес Компанияның бөлінетін резервтері ХҚЕС сәйкес дайындалған оның жеке қаржылық есептемесі бойынша Компанияның бөлінбеген табысынан немесе шығындар болған жағдайда кезеңдегі табыстан артық бола алмайды. Бөліп тарату, егер капиталдың тапшылығына немесе Компанияның дәрменсіздігіне әкеліп соқтырса, орындалмайды.

2019 және 2018 жылдары дивидендтер жарияланбады және төленбеді.

14. Сыйақымен шығындар сараптамасы

мың теңге	Көлік құралдары иелерінің азаматтық- құқықтық жауапкершілігі (МС)	Жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі	Тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (МС)	Мүлкті сақтандыру (ЕС)	Көлік құралдары иелерінің азаматтық- құқықтық жауапкершілігі (ЕС)	Өге сақтандыру	Жиыны
2019							
Сақтандыру жарналары, жалпы сома	272,107	—	3,297	144	738	89,176	365,462
Қайта сақтандыруға берілгендерді шегергендегі сақтандыру жарналары	272,107	—	3,297	144	738	89,176	365,462
Қайта сақтандырушылардың үлесін шегергендегі еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резервінің өзгеруі	366,220	—	10,359	977	15,877	(26,595)	366,838
Қайта сақтандыруға берілгендерді шегергендегі еңбек сіңірілген сақтандыру жарналары	638,327	—	13,656	1,121	16,615	62,581	732,300
Сақтандыру төлемдері	(659,723)	(44,944)	—	(14,333)	(4,863)	(63)	(723,926)
Сақтандыру шығындарын үйлестіру бойынша шығыстар	(10,190)	—	—	(25)	—	(168)	(10,383)
Қайта сақтандырушының үлесін шегергендегі сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстарының резервтерінің өзгеруі	30,615	57,023	1,711	138	(1,989)	(1,003)	86,495
Жиыны сақтандыру төлемдерін жасау бойынша шығыстар	(639,298)	12,079	1,711	(14,220)	(6,852)	(1,234)	(647,814)
Комиссиялық шығыстар	(116,992)	—	(2,264)	(360)	(4,567)	(2,251)	(126,434)
Нәтиже сақтандыру қызметінен	(117,963)	12,079	13,103	(13,459)	5,196	59,096	(41,948)

14. Сыйақымен шығындар сараптамасы, жалғасы

мың теңге	Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (МС)	Жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі	Тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (МС)	Мүлкті сақтандыру (ЕС)	Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (ЕС)	Өзге сақтандыру	Жиыны
2018							
Сақтандыру жарналары, жалпы сома	1,430,009	—	37,522	4,406	39,739	69,254	1,580,930
Қайта сақтандыруға берілген сақтандыру жарналары	—	—	—	(150)	—	—	(150)
Қайта сақтандыруға берілгендерді шегергендегі сақтандыру жарналары	1,430,009	—	37,522	4,256	39,739	69,254	1,580,780
Қайта сақтандырушылардың үлесін шегергендегі еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналарының резервінің өзгеруі	133,472	—	8,431	3,527	6,263	(12,479)	139,214
Қайта сақтандыруға берілгендерді шегергендегі еңбек сіңірілген сақтандыру жарналары	1,563,481	—	45,953	7,783	46,002	56,775	1,719,994
Сақтандыру төлемдері	(1,016,540)	(3,436)	(962)	(3,069)	(21,221)	(398)	(1,045,626)
Сақтандыру шығындарын үйлестіру бойынша шығыстар	(23,258)	—	—	—	—	45	(23,213)
Қайта сақтандырушының үлесін шегергендегі сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстарының резервтерінің өзгеруі	(97,026)	(1,478)	(200)	721	(1,521)	(2,193)	(101,697)
Жиыны сақтандыру төлемдерін жасау бойынша шығыстар	(1,136,824)	(4,914)	(1,162)	(2,348)	(22,742)	(2,546)	(1,170,536)
Комиссиялық шығыстар	(180,071)	—	(5,079)	(2,039)	(11,971)	(6,815)	(205,975)
Нәтиже сақтандыру қызметінен	246,586	(4,914)	39,712	3,396	11,289	47,414	343,483

15. Пайыздық табыстар

мың теңге	2019	2018
Сыйақылар бойынша табыстар	82,046	45,595
Инвестициялар бойынша табыстар	24,434	2,751
	106,480	48,346

16. Жалпы және әкімшілік шығыстар

мың теңге	2019	2018
Еңбекақы бойынша шығыстар	107,482	407,263
Тозу және амортизация	16,347	17,094
Заң және кәсіби қызметтер	14,397	10,337
Бюджетке салықтар мен төлемдер	13,527	43,137
Жалға алу бойынша шығыстар	10,332	30,081
Күту және жөндеу	8,746	15,283
Байланыс шығындары	8,614	13,156
Сақтандыру	4,737	20,416
Банк алымдары	4,531	10,324
Иссапарлық шығындар	2,221	3,962
Міндетті төлемдер	1,046	7,903
Жарнама бойынша шығыстар	378	2,305
Өзге	12,551	34,144
	204,909	615,405

17. Табыс салығы

(a) Табыс салығы бойынша үнем (шығыстар)

Табыс салығы бойынша үнем (шығыстар) келесілерді қамтиды:

мың теңге	2019	2018
Корпоративтік табыс салығы – өткен жылдар	(4,299)	(17,317)
Кейінге қалдырылған табыс салығы – ағымдағы кезең	20,818	(2,464)
Табыс салығы бойынша үнем (шығыстар)	16,519	(19,781)

Салық заңнамасы бекіткен мөлшерлеме бойынша салық салуға дейінгі бухгалтерлік шығынға қолданылатын табыс салығын және табыс салығының тиімді мөлшерлемесі бойынша табыс салығы бойынша (үнемді) шығыстарды салыстыру төменде көрсетілген:

мың теңге	2019	2018
Салық салуға дейінгі шығын	(141,884)	(276,182)
Табыс салығының мөлшерлемесі	20%	20%
Қолданылатын мөлшерлеме бойынша есептелген табыс салығы	(28,377)	(55,236)
Ағымдағы табыс салығы- Өткен жылдарда артық есептелген	4,299	17,317
Азайтылмайтын шығыстар	7,559	57,700
Табыс салығы бойынша (үнем) шығыстар	(16,519)	19,781
Табыс салығының тиімді мөлшерлемесі	11.6%	-7.2%

(ә) Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі

Қаржы есептілігінде кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерінің сомасы:

мың теңге	2019	2018
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	(29,175)	(2,517)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	8,623	12,961
Негізгі құрал-жабдықтар мен материалдық емес активтер	(45,408)	(39,532)
Пайдалану құқығы нысанындағы актив	(6,002)	–
Көшірілетін салық шығындары	52,142	26,876
Жалдау міндеттемелері	6,178	–
Өзге міндеттемелер	682	1,647
	(12,960)	(565)

17. Табыс салығы, жалғасы

Кейінге қалдырылған салық активі мен міндеттемесінің қаржы есептілігіндегі қозғалысы:

мың теңге	2019	2018
1 қаңтарға	(565)	4,416
Кіріске (шығысқа) жатқызылды	20,818	(2,464)
Негізгі құралдарды қайта бағалау қорына жатқызылды	(6,555)	-
Өзге жиынтық шығыс есебіне жатқызылды	(26,658)	(2,517)
31 желтоқсанға	(12,960)	(565)

Негізгі құралдарды қайта бағалаудан түскен салық тиімділігі 6,555 мың теңге (2018: нөл) мөлшерінде басқа жиынтық табысқа (7-ескертуді қараңыз), ал оның амортизациясы кезең шығыстарына жатқызылған.

Басқа толық жиынтық залал оң түзетудің салықтық тиімділігін 133,291 мың теңге (2018: 12,585 мың теңге) мөлшерінде сатуға арналған қолда бар инвестициялардың өділ құнына қосады.

(б) Табыс салығы бойынша алдын-ала төленетін төлемдер

Табыс салығының алдын-ала төлемі – бұл өткен жылдардағы табыс салығының артық төленуі және болашақ табыс салығы бойынша шығындарды есепке ала отырып, көздерден ұсталатын табыс салығын ұстап қалу.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты

(а) Шолу

Қаржы құралдарын пайдалану Компанияны тәуекелдің мынадай түрлеріне әкеледі:

- сақтандыру келісімдері бойынша тәуекел;
- несиелік тәуекел;
- өтімділік тәуекелі;
- нарықтық тәуекел.

Тәуекел Компания жұмысының ажырамас бөлігі болып табылады. Компания тәуекелдерді үздіксіз анықтау, бағалау мен бақылау үрдісін жүргізу барысында, сонымен қатар тәуекел шегін қою және басқа да ішкі бақылау шаралары арқылы басқарады. Тәуекелдерді басқару үрдісі Компанияның тұрақты табыстылығын қамтамасыз ету үшін маңызды болып табылады, және Компанияның әр қызметкері оның міндеттерімен байланысты тәуекелдер үшін жауапты болады. Компания сақтандыру ісімен, баға тәуекелімен, кредиттік тәуекелмен, табыстылық тәуекелімен, пайыздық тәуекелмен, нарықтық тәуекелмен, операциялық тәуекелмен байланысты тәуекелдерге ұшырауы мүмкін.

Тәуекелдерді тәуелсіз басқару үрдісі, мысалы ортаның, технологияның өзгеруі немесе саладағы өзгерістер сияқты жұмысты жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Мұндай тәуекелдерді Компания стратегиялық жоспар құру үрдісі кезінде бақылайды.

Тәуекелдерді басқару жүйесі

Тәуекелдерді анықтау мен оларды басқаруға жалпы жауапкершілік Директорлар Кеңесінің мойнында, алайда сонымен қатар тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты болатын жеке тәуелсіз органдар бар: ішкі аудит қызметі, Компания Басқармасы, активтер мен пассивтерді басқару бойынша Совет, Андеррайтингтік кеңес және тәуекелдерді басқару бөлімі.

Директорлар Кеңесі

Ұйымның Директорлар Кеңесі тәуекелдерді басқаруда жалпы тәсілге, тәуекелдерді басқарудың стратегиялары мен принциптерін бекітуге жауап береді. Ішкі аудит қызметі басшылықпен тексеріс нәтижелерін талқылайды да, директорлар Кеңесіне өз қорытындысы мен ұсыныстарын жасап, көрсетеді. Сақтандыру резервтерінде қайта сақтандырушының үлесі болып табылатын активтерді шегеріп тастағанда, сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының активтерінің сомасының 25% артатын сақтандыру сомалары бар сақтандыру келісімдері бойынша ірі келісім-шарттар жасау туралы шешім қабылдайды.

Ішкі аудит қызметі

Ішкі аудит қызметі тәуекелдермен қатысты, атқарады:

- Компания қызметінің барлық қырлары бойынша ішкі бақылау жүйесінің сәйкестігі мен тиімділігін бағалау, бөлімшелердің жүктелген қызметтер мен мақсаттарды орындау күйі туралы уақытылы және шынайы ақпаратпен қамтамасыз ету, және де жұмысты жақсарту бойынша әсерлі және тиімді ұсыныстар жасау;

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

- директорлар кеңесінің сәйкес ішкі бақылау жүйесінің бар болуы мен қызмет жасауын қамтамасыз ету қызметін атқару барысында туатын мәселелерді ішкі бақылау жүйесінің халі туралы шынайы баға беру және оны жақсарту бойынша ұсыныстар арқылы шешу.

Басқарма

Басқарма тиімді басқару жүйесін құруға және осы жүйені оперативті басқаруға жауап береді.

Компанияның активтері мен пассивтерін басқаруы бойынша Кеңес

Активтер мен пассивтерді басқару бойынша Кеңес инвестициялық саясатты қайтарым, диверсификация, пайда және өтеу ұстанымдарын ескере отырып дамытады:

- қайтарым ұстанымы активтерді орналастыру тәуекелдерінің болуы мүмкін шығындарды азайту немесе болдырмау мақсатында тиімді бағалауын білдіреді;
- диверсификация ұстанымы тәуекелдерді инвестициялық қоржынның ең үлкен бекемдігіне жету, қандай да бір қаржылық құралдардың басымдылығын болдырмау, активтердің аймақтық, салалық немесе басқа шоғырлануын болдырмау үшін тәуекелдерді таратудан тұрады.

Андеррайтинг кеңесі

Андеррайтингтік кеңес андеррайтинг бойынша талаптарды бекітеді, қабылданған тәуекелдердің дұрыс бағалануын қадағалайды, және егер сақтандыру резервтеріндегі қайта сақтандырушының үлесін шегергенде жасалған жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) келісімі бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) сомасы сақтандыру (қайта сақтандыру) мекемесінің активтерінің 25% асса үлкен тәуекелдерді қабылдауға бастапқы рұқсат береді.

Компанияның Андеррайтингтік кеңесі тәуекелдерді басқару бойынша, атқарады:

- директорлар Кеңесі орнатқан шектерде андеррайтингтік шешімдер қабылдау;
- қабылданған тәуекелдердің дұрыс бағалануын қадағалау;
- сақтандыруға қабылданған тәуекелдер мен нысаналар бойынша дұрыс сақтандыру тарифтерін қамтамасыз ету;
- сақтандыруға қабылданған тәуекелдер бойынша сақтандыру жамылғысының шарттарын анықтау;
- белгілі бір уақыт аралығында жасалған сақтандыру келісімдері бойынша алынған таза премиялар мен жасалынған сақтандыру төлемдері арасындағы оң айырманы (ықтимал белгілерді ескере отырып) қамтамасыз ету;
- сақтандыру шарттарына кіргізілетін негізгі және қосымша шарттарды анықтау.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бойынша бөлім тәуекелдерді басқару жүйесін жасау мен жетілдіруге және тәуекелдерге тәртіп бойынша мониторинг жасауға жауап береді. Тәуекелдерді басқару бойынша бөлім Компанияның активтері мен пассивтері бойынша Комитеттің, Андеррайтингтік комитеттің және Компания Басқармасының отырыстарына қатысады.

Тәуекелдерді басқару жүйесі төрт басты элементті қосатын процесс болып табылады:

- тәуекелді анықтау;
- тәуекелді өлшеу;
- тәуекелді бақылау;
- тәуекелді қадағалау.

Тәуекелді басқару тәуекелді оқиғаны болжауға мүмкіндік беретін және сол тәуекелді төмендетуге бағытталған уақытылы қадамдардан тұратын алуан-түрлі шаралардың көмегімен жүзеге асырылады. Тәуекелді басқару бөлімінің мақсаты кіріс пен тәуекелдің ең қолайлы арақатынасында, ықтималды сипаттағы Компанияға әсер ететін сыртқы факторлармен байланысты болуы мүмкін шығындарды шектеу арқылы ең көп пайда алу мақсатында сақтандыру қызметінің орнықтылығы мен тиімділігін тиімді рәсімдер мен әсерлі механизмдерді ұйымдастыру арқылы көтеру.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпаратты табыс ету жүйелері

Компания тәуекелдері, қалыпты жұмыс барысында болуы ықтимал күтілетін шығындарды да, статистикалық үлгілер негізінде ең үлкен фактілік шығындарды бағалау болып табылатын күтпеген заладарды да көрсететін әдістің көмегімен бағаланады. Үлгілерде өткен тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайларды есепке ала отырып, түзетілген ықтималдар мәндері қолданылады. Сонымен қатар, Компания болу мүмкіндігі аз жағдайлар болып қалған кезде пайда болуы мүмкін «ең жаман сценарийлерді» де үлгілейді.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

Тәуекелдерді қадағалау мен бақылау, негізінен, Компания орнатқан шектеулерге негізделеді. Мұндай шектеулер жұмысты жүргізу стратегиясын және Компания қызмет жасайтын нарықтық жағдайларды, сонымен қатар Компания қабылдауға даяр, тәуекел деңгейін көрсетеді, мұнда ерекше назар жеке салаларға бөлінеді. Бұдан басқа, Компания тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жинақтық позицияларға қатысты тәуекелдерді алып жүруге өзінің жалпы қабілеттілігін бақылап, бағалайды.

Жұмыстың барлық түрлері бойынша қабылданған ақпарат, тәуекелдерді сараптау, бақылау және алдын ала көру мақсатымен зерттеліп, ойластырылады. Бұл ақпарат түсіндірмелермен Басқармаға, активтер мен пассивтерді басқару бойынша Кеңеске, Андеррайтингтік Кеңеске және бөлімшелердің әрқайсысының жетекшілеріне жіберіледі. Есептілікте инвестициялық тәуекелдің жинақтық мөлшері, болжамдық көрсеткіштер туралы ақпарат бар. Тоқсан сайын салалар, клиенттер және географиялық аймақтар арасында тәуекелдер туралы ақпарат беріледі. Тоқсан сайын аға басқарушы қызметкерлер кредиттік жоғалтуларға резервтің жеткіліктігін бағалайды. Тоқсан сайын директорлар Кеңесі Компания тәуекелдерін бағалауға және шешім қабылдауға қажет барлық ақпарат бар болатын тәуекелдер туралы егжей-тегжейлі есептілік алады.

Компанияның барлық деңгейлері үшін тәуекелдер туралы әр түрлі есептіліктер жасалады, бұл барлық бөлімшелерге кең, қажетті және өзекті ақпаратқа ие болуды қамтамасыз ету үшін жіберіледі.

Тәртіп бойынша Басқарма, Кеңес және Компанияның басқа да қызметкерлерінің қысқа отырысы өтеді, мұнда бекітілген шектеулерді пайдалану, инвестициялар, табыстылық, және тәуекел деңгейінде басқа да өзгерістер талқыланады.

Шектен артық тәуекел концентрациясы Бірнеше контрагенттер ұқсас жұмыс түрлерін жасаған кезде немесе олардың жұмысы бір географиялық аймақта жүргізіліп жатса, немесе экономикалық, саяси және басқа да жағдайларда өзгерістер болған кезде, осы контрагенттердің келісімдік міндеттемелерді орындау мүмкіндігіне бірдей әсер ететіндей контрагенттерде бірдей экономикалық сипаттар бар болса, тәуекелдер шоғырлануы пайда болады. Тәуекелдер шоғырлануы Компания жұмысының нәтижелерінің, белгілі бір салаға немесе географиялық аймаққа әсерін тигізетін жағдайлардағы өзгерістерге салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді. Шамадан тыс артық тәуекелдердің шоғырлануын болдырмау үшін, Компанияның тәуекелдерді басқару бойынша саясаты мен процедуралары өздеріне диверсифицирленген портфельді қамтамасыз етуге бағытталған арнайы принциптерді қосады. Бекітілген тәуекел шоғырларын басқару жүргізіледі.

Сақтандыру бойынша саясаттар

Компания сақтандыру жөнінде басқару мен шектеулер жасайды, бұлар кім және қандай тәуекелді қабылдай алатындығы және қандай сомаға қабылдай алатындығы көрсетілген. Осы шектеулерді бақылау үздіксіз жүріп отырады.

Тура сақтандыру бойынша Компания жұмысы Қазақстанның территориясына қатысты болады.

Қайта сақтандыру

Күнделікті жұмыс барысында Компания тек қазақстандық сақтандырушыларымен және қайта сақтандырушыларымен факультативтік қайта сақтандыру келісімдерін жасайды. Қайта сақтандыру бойынша келісім-шарттар Компанияны сақтанушылар алдындағы оның міндеттемелерінен босатпайды. Компания елеулі залалдар тәуекелін азайту үшін, өз қайта сақтандырушылардың қаржылық жағдайын бағалайды және қайта сақтандырушы ұқсас географиялық аймақтарда және экономикалық сипаттамалар туындайтын кредиттік тәуекелдің шоғырлануының бақылайды.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

(ә) Қаржы активтері мен міндеттемелерінің санаттары мен әділ құны

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің санаттары

Компанияның қаржы активтері мен міндеттемелерінің теңгерімдік құны бойынша санат:

мың теңге	Еск.	2019	2018
Амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын қаржы активтері:			
Ақша қаражаттары	3	212,867	24,784
Банк салымдары	4	1,328,237	1,803,585
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	6	40,600	13,494
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	11(ә)	1,552	5,641
		1,583,256	1,847,504
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері			
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	5	910,489	654,812
		910,489	654,812
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы міндеттемелері:			
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	10	891	2,412
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв	11(ә)	272,031	362,615
Өзге міндеттемелер	12	2,399	6,583
Жалдау міндеттемелері	8(ә)	30,889	—
		306,210	371,610

Әділ құн

Компания қаржы құралдарының әділ құны туралы ақпаратты ашу мен анықтау үшін бағалау әдістерінің келесі иерархиялық құрылымын қолданады:

Деңгей 1: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтардағы котировкалар (түзетілмеген);

Деңгей 2: баға үлгілері – олар үшін барлық есептілікте көрсетілетін әділ құн сомасына елеулі әсер ететін бастапқы мәліметтер, нарықта бақыланатын ақпаратқа тура немесе жанама түрде негізделеді;

Келесі кестеде, әділ құн көздерінің иерархиясының деңгейлерінің арасында, әділ құн бойынша есептілікте көрсетілген, қаржы құралдарының сараптамасы берілген:

мың теңге	Деңгей 1	Деңгей 2	Жиыны
2019			
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	908,350	2,139	910,489
2018			
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	652,673	2,139	654,812

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны, ол бойынша құрал ағымдағы операцияларда, зорлықпен сату немесе жойылу үшін сатуға қарағанда, өз еркімен қалайтын жақтар арасында айырбасталуы мүмкін соманы қосады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің бәсеңдетілген құны шамамен олардың баланстық құнына тең.

(б) Сақтандыру келісімі бойынша тәуекел

Сақтандыру келісімі бойынша тәуекел, сақтандыру жағдайы болып қалу тәуекелі болып табылады, сонымен қатар бұған осы нәтижесінде пайда болатын арыздың мөлшері мен мерзімінің белгісіздігі жатады. Осындай келісімдер бойынша Компания бетпе бет келетін негізгі тәуекел – фактілік төлемдер шығындар резервінен артық болатындығында. Бұған мәлімденген шығындардың жиілігі мен мөлшері, мәлімденген шығындардың бастапқы бағаланған мөлшерінің фактілік төлемдерін арттыру, және ұзақ мерзімді сақтандыру келісімдері бойынша өтемдер сияқты факторлар әсер етеді.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

Төлемдердің өзгермелілігі сақтандыру келісімдерінің үлкен портфелінің тәуекелін диверсификациялау арқылы төмендетіледі, себебі анағұрлым диверсификацияланған портфель, барлық мөлшерлер бойынша, портфельдің кез келген тобындағы өзгерістің әсеріне және күтілмеген нәтижелерге аз тәуелді. Тәуекелдер өзгермелілігі, сонымен қатар сақтандыру жұмысының стратегиялары мен принциптерін егжей-тегжейлі сұрыптау және жүзеге асыру арқылы, және қайта сақтандыру келісімдерін пайдалану арқылы азаяды. Компания сақтандыру бойынша принциптер мен шектеулерді бекітті, олар кім және қандай тәуекелдерді қабылдай алатындығын және сәйкесінше шектеулерді анықтайды. Осы шектеулер тұрақты түрде қадағаланып отырады. Андеррайтингтік жыл бойынша есептеу жүргізген кезде, коэффициенттер – жасалған сақтандыру төлемдері, сонымен қатар болып кеткен, бірақ мәлімденбеген шығындарды қоса алғандағы шығын резервтерінің өзгерісі мен істерді жүргізуге кететін шығындар сомасының, қол қойылған сақтандыру жарнасына қатынасы болып табылады.

Қайта сақтандырушының үлесін есепке алғандағы Компанияның шығындылықтың коэффициенті мен қиыстырылған коэффициенті келесі түрде көрсетілген:

	2019	2018
Андеррайтингтік шығындық коэффициент	87.97%	63.48%
Андеррайтингтік құрамдастырылған коэффициент	136.51%	112.20%

Келесі кестеде келісімшарт түріне байланысты әлеуетті шығындар туралы резервтер көрсетілген.

мың теңге	Жалпы сома	Қайта сақтандырушының үлесі	Резервтердің таза сомасы
2019			
Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (MC)	208,813	—	208,813
Жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі	51,943	(1,552)	50,391
Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (EC)	5,733	—	5,733
Тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (MC)	819	—	819
Мүлікті сақтандыру (EC)	197	—	197
Өзге сақтандыру	4,526	—	4,526
	272,031	(1,552)	270,479
2018			
Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (MC)	239,428	—	239,428
Жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі	113,055	(5,641)	107,414
Тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (MC)	2,530	—	2,530
Мүлікті сақтандыру (EC)	335	—	335
Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі (EC)	3,744	—	3,744
Өзге сақтандыру	3,523	—	3,523
	362,615	(5,641)	356,974

Шығындардың өзгермелілігі сақтандыру келісімдерінің үлкен портфелі бойынша және географиялық аймақтар бойынша тәуекелді диверсификациялаудың есебінен азаяды, себебі портфель неғұрлым диверсификацияланған болса, соғұрлым оған қандай да бір компоненттегі өзгерістер аз әсер етеді.

Бұдан басқа, тәуекелдердің ауытқу амплитудасын тегістеу үшін, Компания сақтандыру ережелері мен стратегияларын мұқият сұрыптап, іске қосады, барлық жаңа және қолда бар шығындарды бағалау үшін шығындарды қатты тексеру саясатын жүргізеді, сонымен қатар мүмкін болатын алаяқтық шығындарды табу мақсатында зерттеу жүргізеді. Компания белсенді басқару және Компанияға кері әсерін тигізуі мүмкін, болжалмайтын келешек оқиғалармен байланысты мүмкін болатын тәуекелді азайту мақсатында, шығындарды оперативті реттеу саясатын жүргізеді.

Шығатын қайта сақтандыру әр түрлі жағдайларда және сақтандыру түрі мен территорияға байланысты әр түрлі ұстап қалу шектеулерімен жүзеге асырылады. Қайта сақтандырушылардан өтеуге келетін сомалар, сәйкес сақтандыру өтеуін анықтауда пайдаланылған ұйғарымдарға сәйкес есептеледі де, қаржылық жағдай туралы есептілікте қайта сақтандыру келісімдері бойынша активтер ретінде көрсетілген.

2019 жылдың 31 желтоқсанына, Компанияның сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша міндеттемелерінің географиялық шоғырлануы Қазақстанда орналасқан.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

Маңызды жорамалдар

Есеп беру күніне белгілі факттерге сүйене отыра, бағалануы жасалатын болған шығындар бойынша міндеттерді реттеудің ортақ соңғы мөлшерді қамту үшін, жалпы сақтандыру келісімдері бойынша шығындар резерві (сонымен қатар мәлімденген шығындар мен болған, бірақ мәлімденбеген шығындар) құрылады.

Шығындар бойынша резерв деңгейі (мәлімденген шығындар бойынша резервтерді, және болған, бірақ мәлімденбеген шығындарды қоса алғанда) мүмкін болатын шығындар туралы ескертулерді, осындай шығындармен жұмыс тәжірибесін және прецеденттік құқықты қоса алғанда, есеп беру күніне қол жетімді ақпараттың негізінде жасалған. Компания, сақтандыру келісімдерінің әр сыныбына резервті түзету бойынша шығындарды қоса алғандағы, мәлімденген шығындар бойынша резервті бағалау үшін, бүгінгі күні барлық қол жетімді және мүмкін болатын ақпаратты пайдаланады. Болған, бірақ мәлімденбеген шығындар бойынша резерв (ары қарай – «БМЗР»), өтелген шығындар негізінде қажет мәліметтер бар болатын барлық сыныптар бойынша тізбектік саты модифицирленген Әдісін қолдану арқылы бағаланған. Шығындар бойынша резервтер сақтандырудың әр түрі бойынша жеке сарапталады. Сонымен қатар, анағұрлым ірі шығындарға қатысты шығынды бағалаушылар бөлек бағалау жүргізіледі немесе актуариялар жеке болжам жасайды. Әдетте, шығындарды болжау кезіндегі жорамалдар ең ықтимал немесе күтілетін соңғы максималды түрде дәлелденген бағасын алуға бағытталған. Компания, тәртіпті түрде, резервтерді пайдалану сараптамасын жасайды.

Есептеулер кезінде қабылданатын жорамалдар негізі – өткен кезеңдер шығындарын дамытуға қатысты және оның келешек кезеңдерге экстраполяциясына қатысты Компания тәжірибесі. Мұнда шығындарға шығыстардың, және шығындарды реттеуге шығыстар, сонымен қатар шығындарды өтеу туралы жорамалдар кіреді. Фактілік шығындардың осы бағаларға есеп бері күнінен кейін әсер ету деңгейін бағалау үшін, субъективті жорамал пайдаланылады.

Осы әдстің негізінде орналасқан негізгі жорамал – есеп беру күнінен кейін фактілік шығындарды дамыту бойынша белгілі бір жорамалдарды қоса алғандағы, өткен шығындарды дамытуға қатысты Компания тәжірибесі, шығындардың келешек дамуын болжау үшін, қолданыла алады, осылайша шығындар бойынша соңғы шығындарының да дамуын болжауға болады. Бұл әдіс өткен кезеңдердің шығындарын бақылау және күтілетін шығын коэффициентінің негізінде, төленген және болған шығындардың дамуын экстраполирлейді. Өткен шығындарды дамыту, негізінен шығындардың жылдары бойынша сарапталады, және кейбір жағдайларда географиялық аймақтар бойынша, және негізгі қызмет бағыты бойынша сарапталады. Әдетте ірі шығындар жеке қарастырылады, олар бойынша бағалаушылар анықтаған бағалардың номиналды құны бойынша резервтер құрылады, немесе олар бойынша олардың келешек дамуын көрсету үшін болжамдар жасалады. Өткен тенденциялар қолданыла алмайтын немесе барлық бар белгісіздіктерді назарда ұстай отыра, мүмкін болатын нәтижелер диапазонынан ықтимал нәтиже болып табылатын шығындардың есептік соңғы құнын алу үшін, келешекте өзгертіле алмайтын деңгейді бағалау үшін, білікті жорамал пайдаланылады.

Сезімталдық

Жалпы сақтандырудың шығындары бойынша резерв жоғарыда айтылған маңызды ұйғарымдарға сезімтал. Шығынның басталуы мен оның мәлімденуі және реттелуі арасында болып қалатын тұрып қалудың әсерінен, реттелмеген шығындар бойынша резервтер есеп беру күніне нақты анықталына алмайды.

Сақтандыру жарналарының 5 пайызға өзгеруі 2019 жылдың таза табысының 18,273 мың теңгеге (2018: 79,047 мың теңге) өзгеруіне әкелер еді. Бұл талдау барлық өзге ауыспалылардың өзгермеуін ұйғарады.

(в) Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел дегеніміз – Компания, оның клиенттері мен контрагенттері өздерінің келісімділік міндеттемелерін орындамағандары үшін, шығынға ұшырау тәуекелі. Бұл тәуекел, негізінде, Компанияда бар инвестициялармен, сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешекпен және ақша қаражаттарымен байланысты.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

Қаржы активтерінің теңгерімдік құны несиелік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы белгісі бола алады. 31 желтоқсандағы несиелік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы белгісі төмендегідей:

мың теңге	Еск.	2019	2018
Ақша қаражаттары (кассадағы ақшаны шегергенде)	3	206,352	23,328
Банк салымдары	4	1,328,237	1,803,585
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	5	910,489	654,812
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	6	40,600	13,494
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	11(ө)	1,552	5,641
		2,487,230	2,500,860

Ақша қаражаттары және банк салымдары

Ақшалай қаражатқа және банк салымдарына байланысты несиелік тәуекел Компания басшылығымен Компанияның саясатына сәйкес бақыланады. Бос ақшалай қаражат белгіленген шектерде Standard & Poor's B дан BB-ға дейінгі кредиттік рейтингтері бар неғұрлым сенімді қазақстандық банктерде орналастырылады. Бұл саясат банктер өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамаған кезде кредиттік тәуекелдің шоғырлануын азайтуға және ықтимал қаржы шығындарын барынша азайтуға бағытталған.

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек және өзге активтер

Компанияның несиелік тәуекелге бейімділігі негізінен әрбір сатып алушының жеке сипаттамаларына байланысты болады. Бұл дебиторлық берешек бөліп төлеу шарты бойынша жұмыс істейтін сатып алушыларға жатады. Компания күмәнді қарыздарды азайту үшін дебиторлық берешекті тұрақты түрде бақыл.

Компания қайта сақтандыру бойынша активтерді сараптамаға қоспады, себебі ол қайта сақтандырушылардың несиелік тәуекелін қадағалау үшін халықаралық рейтингтерді белсенді түрде пайдаланады. Компания қайта сақтандырушыларды ішкі көрсеткіштер мен басқарушылық бағалауды пайдалана отырып, таңдайды.

Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырауы Қазақстандағы сатып алушыларға толығымен қатысты.

Несиелік рейтингтер бойынша топтастыру

Қаржылық активтер, халықаралық деңгейде танылған рейтингтік агенттіктер анықтаған, ағымдағы несиелік рейтингтерді назарға ала отырып, сыныпталады. Ең жоғары мүмкін болатын рейтинг – AAA. Қаржы активтерінің инвестициялық деңгейі рейтингтерге AAA-дан BBB-ге дейін сәйкес келеді. Рейтингі BBB-дан төмен қаржы активтері спекулятивті деңгейге жатады.

Компания қайта сақтандыру бойынша активтерді сараптамаға қоспады, себебі ол қайта сақтандырушылардың несиелік тәуекелін қадағалау үшін халықаралық рейтингтерді белсенді түрде пайдаланады. Компания қайта сақтандырушыларды ішкі көрсеткіштер мен басқарушылық бағалауды пайдалана отырып, таңдайды.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

Мұнда Компанияның қаржылық активтерінің несиелік рейтингтер бойынша сыныпталуы көрсетілген:

мың теңге	BBB	<BBB	Кредиттік рейтинг берілмеген	Жиыны
2019				
Ақша қаражаттары (кассадағы ақшаны шегергенде)	–	206,352	–	206,352
Банк салымдары	–	1,328,237	–	1,328,237
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	543,239	365,111	2,139	910,489
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	–	–	40,600	40,600
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	–	–	1,552	1,552
	543,239	1,899,700	44,291	2,487,230
2018				
Ақша қаражаттары (кассадағы ақшаны шегергенде)	–	23,328	–	23,328
Банк салымдары	–	1,803,585	–	1,803,585
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	544,916	107,757	2,139	654,812
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	–	–	13,494	13,494
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	–	–	5,641	5,641
	544,916	1,934,670	21,274	2,500,860

Несиелік сапаны сараптау

Әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы құралдары бойынша кестеде көрсетілген сомалар, құнында өзгерістер болудың нәтижесінде, келешекте болып қалуы мүмкін тәуекелдің максималды мөлшері емес, кредиттік тәуекелдің ағымдағы мөлшері болып табылады.

Қаржы құралдарының әр сыныбы бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке қосымшаларда берілген.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

Төмендегі кестеде активтердің классы бойынша кредиттік сапаны талдау жүргізіледі:

мың теңге	Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған		Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған	Мерзімі өткен және құнсызданған	Жиыны
	Жоғары	Стандартты			
2019					
Ақша қаражаттары (кассадағы ақшаны шегергенде)	206,352	—	—	—	206,352
Банк салымдары	1,328,237	—	—	—	1,328,237
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	—	910,489	—	—	910,489
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	—	—	40,600	43,117	83,717
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	—	1,552	—	—	1,552
Өзге активтер	—	—	—	239,940	239,940
	1,534,589	912,041	40,600	283,057	2,770,287
2018					
Ақша қаражаттары (кассадағы ақшаны шегергенде)	23,328	—	—	—	23,328
Банк салымдары	1,803,585	—	—	—	1,803,585
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	—	654,812	—	—	654,812
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	—	—	13,494	64,804	78,298
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	—	5,641	—	—	5,641
Өзге активтер	—	—	—	234,012	234,012
	1,826,913	660,453	13,494	298,816	2,799,676

(г) Өтемпаздық тәуекелі

Өтемпаздық тәуекелі дегеніміз — қаржылық құралдармен байланысты міндеттемелер бойынша барлық талаптарды қанағаттандыру үшін қажет қаражаттарды тартуда кәсіпорын қиыншылықтарға тап болу тәуекелі. Өтемпаздық тәуекелі активтерді олардың әділ құны бойынша тез жүзеге асыру қабілеттілігінің болмауынан; немесе контрагенттің өзінің келісім міндеттемелерін өтеу қабілеттілігінің болмауынан; немесе сақтандыру міндеттемелері бойынша төлем мерзімдері күткеннен ерте болуынан; немесе күтілгендей ақша ағымдарын дамыта алмаудан пайда болуы мүмкін.

Компания алдында тұрған негізгі өтемпаздық тәуекелі — сақтандыру келісімдері мен инвестициялық келісімдер бойынша пайда болатын, оның қол жетімді ақша қаражаттары бойынша күнделікті талаптарды білдіреді.

Компания өтемпаздық тәуекелін — Компания үшін не өтемпаздық тәуекелі болып табылатынын анықтайтын; төлем туралы жедел талаптарды қанағаттандыру үшін қаражаттардың ең аз мөлшерін анықтайтын; күтпеген шығындарды қаржыландыру жоспарларын құратын; қаржыландыру мен жоспарды іске қосатын оқиғалар көздерін анықтайтын; қаржыландыру көздерінің шоғырлануын; өтемпаздық тәуекеліне тап болу туралы және ақаулықтар туралы қадағалау органдарына есеп беретін; өтемпаздық тәуекелі бойынша саясаттың жүргізілуін қадағалайтын және өтемпаздық тәуекелін басқару бойынша саясатты сәйкестікке және қоршаған жағдайлардағы өзгерістерге сәйкестігін қарастыратын Компанияның өтемпаздық тәуекелін басқару бойынша саясаты арқылы басқарады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің мерзімдері

Көбінесе сақтандыру келісімдерін жасау бойынша бизнес жасайтын Компания, қаржыландыру бойынша талаптарды абсолютті нақтылықпен болжамайды, себебі сақтандыру келісім-шарттарына мүмкін болатын резервтерді және осы міндеттемелер реттелінетін кезеңдерді анықтау үшін, ықтималдылық теориясы қолданылады. Осылайша, сақтандыру міндеттемелері бойынша өтеу сомалары мен мерзімдері, статистикалық әдістер мен бар тәжірибе негізінде басшылықтың бағаларына негізделеді.

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

мың теңге	Талап бойынша	12 айдан төмен	1 жылдан жоғары	Жиыны
2019				
Ақша қаражаттары	212,867	—	—	212,867
Банк салымдары	—	1,328,237	—	1,328,237
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	—	910,489	—	910,489
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	—	40,600	—	40,600
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	—	1,552	—	1,552
Өзге активтер	—	—	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	—	(891)	—	(891)
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв	—	(272,031)	—	(272,031)
Жалдау міндеттемелері	—	(10,333)	(31,631)	(41,964)
Өзге міндеттемелер	—	(2,869)	—	(2,869)
	212,867	1,994,754	(31,631)	2,175,990
2018				
Ақша қаражаттары	24,784	—	—	24,784
Банк салымдары	—	1,803,585	—	1,803,585
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	—	654,812	—	654,812
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	—	13,494	—	13,494
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	—	5,641	—	5,641
Өзге активтер	—	—	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	—	(2,412)	—	(2,412)
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв	—	(362,615)	—	(362,615)
Өзге міндеттемелер	—	(6,583)	—	(6,583)
	24,784	2,105,922	—	2,130,706

Жалдау міндеттемелері дисконтталмаған жалпы негізде берілген.

(ғ) Инвестициялық тәуекелдер

Өзінің инвестициялық саясатында Компания бірқатар принциптерді ұстанады: ол сәйкесінше пайда көруді күтіп отырған инвестицияларды жүзеге асырады және ол осылардың ең жоғары қамтамасыз ету деңгейін ұсынатынын кепілдейді. Ылғи өтемпаздықтың көп мөлшерінің болуы және инвестициялар түріне қатысты мақсаттық диверсификацияның болғаны маңызды. Осы салада қазақстандық сақтандыру компанияларының жұмысы қатаң қадағаланып отыр, және оларға құнды қағаздар нарығының кәсіби қатысушысы ретінде жұмыс істеуге рұқсат етілмейді. Сондықтан Компания өз инвестициялық жұмысын, Компанияның тапсырысы бойынша осындай операцияларды жасайтын брокерлер арқылы жүзеге асырады.

(д) Баға тәуекелі

7 ХҚЕС сәйкес 2019 жылғы 31 желтоқсандағы сақтандырудың бағасына әсері қаржы активтері мен міндеттемелерінің теңгерімі негізінде айқындалды. Бұл сезгіштік сақтандырудың бағасына уақыттың өзгеруіне байланысты күтілетін кіріс пен шығындар туралы есептің көрсеткіштеріне әсер етпейді. Сонымен қатар, бұл талдау барлық басқа айнымалылардың өзгеріссіз қалатынын болжайды. Компания сатуға арналған қолда бар инвестициялардан шығатын баға тәуекеліне ұшыралады. Жылдың соңында бұл инвестициялар бағасының 10% ұлғаюы (азаяуы) салық салынғаннан кейінгі шығысты 91,049 мың теңгеге азайтар еді (2018: 65,481 мың теңге).

18. Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаттары мен саясаты, жалғасы

(е) Пайыздық мөлшерлеме тәуекелі

Компанияда өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар қаржы құралдары жоқ және ол пайыздық мөлшерлеме тәуекеліне бейімді емес.

(ж) Валюталық тәуекел

Компания функционалдық валютадан басқа валютада операцияларды жүзеге асыру кезінде валюталық тәуекелге ұшырайды.

Компанияның шартты (номиналды) құнына негізделген валюталық тәуекелге ұшырауы төмендегідей болды:

мың теңге	теңге	АҚШ доллары	Жиыны
2019			
Ақша қаражаттары	208,597	4,270	212,867
Банк салымдары	1,098,098	230,139	1,328,237
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	2,139	908,350	910,489
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	40,600	—	40,600
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	1,552	—	1,552
Өзге активтер	—	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	(891)	—	(891)
Жалдау міндеттемелері	(30,889)	—	(30,889)
Өзге міндеттемелер	(2,869)	—	(2,869)
	1,316,337	1,142,759	2,459,096
2018			
Ақша қаражаттары	18,552	6,232	24,784
Банк салымдары	795,602	1,007,983	1,803,585
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	2,139	652,673	654,812
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	13,494	—	13,494
Сақтандыру талаптарын үйлестіру шығындары мен шығыстары бойынша резерв, қайта сақтандырушының үлесі	5,641	—	5,641
Өзге активтер	—	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	(2,412)	—	(2,412)
Өзге міндеттемелер	(7,283)	—	(7,283)
	825,733	1,666,888	2,492,621

Теңгемен берілген қаржы құралдары валюталық тәуекелге ұшырамайды, олар жиын сомаларын салыстыруға қосылған.

Сезгіштікті талдау

31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ долларына қатысты теңге бағамының 20% әлсіреуі (нығаюы) салық салынғаннан кейінгі шығынның 182,841 мың теңгеге (2018: 266,702 мың теңгеге) азаюына (ұлғаюына) әкеп соқтырар еді. Бұл талдау барлық қалған айнымалылар өзгеріссіз қалады деп болжайды.

(з) Капиталды басқару

Компанияның саясаты болашақ дамуды қамтамасыз ету үшін инвесторлар мен кредиторларға деген сенімділікті қолдау үшін тұрақты капитал мөлшерін сақтауды көздейді. Компания басшылығы капиталға жасалатын қайтарымды және дивидендтер деңгейін бақылайды. Компанияның жалпы саясаты 2018 жылдан бастап өзгермеген.

Сектордағы басқа компаниялар сияқты Компания да «таза берешектің түзетілген капиталға» қатынасын пайдаланып, капиталдың мөлшерін бақылайды. Таза берешек ақша қаражатын шегерумен міндеттемелердің сомасы (қаржылық күй-жай туралы есепте) бойынша есептеледі. Түзетілген капитал құрамына барлық капитал баптары кіреді.

19. Шартты және ықтимал міндеттемелер

(а) Қазақстандағы салық салу бойынша шартты міндеттемелер

Салық заңнамасын түсіндірудегі белгісіздіктер

Компания оның салықтық міндеттемелерін анықтауға қатысты белгісіздіктердің әсеріне ұшырайды. Қазақстанның салық заңнамасы мен салық тәжірибесі үздіксіз өзгерулер жағдайында, сондықтан олар ретроспективті қолданылатын өзгерістерге және әр түрлі түсіндірулерге ұшырайды.

Осы заңнаманы келісім-шарттар мен Компания қызметінің саласында басқарманың түсінуі, салық органдарының түсінуімен сәйкес келмеуі мүмкін. Осының нәтижесінде, келісім-шарттар мен операцияларды сәйкес салық органдары даулауы мүмкін, ал бұл өз кезегінде Компанияның қаржы жайғайы мен жұмыс нәтижелеріне елеулі кері әсер ететін Компаниядан қосымша салықтарды, пенялар мен айыппұлдарды өтеуге әкелуі мүмкін.

Қосымша салық салу кезеңі

Қазақстандағы салық органдары, сәйкес салық кезеңі аяқталғаннан бес жыл бойы, салықтарды қосымша салуға құқылы. Салық заңдылықтармен анықталған жағдайларда бұл мерзім тағы үш жылға созылуы мүмкін.

Болуы мүмкін қосымша салық міндеттемелері

Басқарманың пікірінше, Компания Қазақстандағы салық заңнамасының талаптарын, сонымен қатар оның жұмысына әсерін тигізетін жасалған келісімдердің салық шарттарын орындайды, сондықтан ешқандай қосымша салық міндеттемелері пайда бола алмайды. Алайда, жоғарыда айтылған себептерге сәйкес, сәйкес салық органдары келісімдік ережелер мен салық заңнамасының талаптарын басқаша түсіну тәуекелі сақталады.

Осының нәтижесінде қосымша салық міндеттемелері пайда болулары мүмкін. Алайда, жоғарыда айтылған бірқатар белгісіздіктердің себебінен, қандай да бір мүмкін болатын қосымша салық міндеттемелерін есептеу кезінде, Басшылыққа салық міндеттемелерінің, сонымен қатар оларды төлеу үшін Компания жауапкершілік тартатын пенялар мен айыппұлдардың қаржылық эффектін бағалау тиімді емес, егер мұндайлар болса.

(ә) Сақтандыру

Қазақстан Республикасының сақтандыру нарығы даму сатысында, ал басқа елдерде кеңінен таралған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда әлі де қол жетімді емес. Қолданыстағы сақтандыру елеулі шығындар болған жағдайда толық өтемді қамтамасыз етпейді.

(б) Сот арыздары

Әдеттегі қызмет барысында Компанияға қарсы соттық қуынымдар орын алуы мүмкін. Басшылық осындай әрекеттер мен талаптардан туындайтын түпкілікті жауапкершілік, егер болса, Компанияның қаржылық жағдайына және нәтижелеріне әсер ететін жағымсыз салдарға әкеп соқтырмайды деп санайды. 2019 жылдың 31 желтоқсанына Компания қандай да бір елеулі сот ісін жүргізуге қатысқан жоқ.

20. Байланысты жақтармен жасалатын операциялар

Байланысты жақтар мыналарды қамтиды:

- Негізгі басшылар.
- Акционерлер

(а) Басшылық сыйақысы

Негізгі басшылар алған сыйақылар әкімшілік шығыстардың бір бөлігі ретінде жалақы шығындарына кіреді (16 ескертуі қараңыз) және 13,319 мың теңгені құрайды (2018: 14,661 мың теңге).

20. Байланысты жақтармен жасалатын операциялар, жалғасы

(ә) Байланысты тараптармен жасалған операциялар және қалдықтар

мың теңге	Акциянерлер	Негізгі басқару қызметкерлері
2019		
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең басына	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең ішіндегі есептелгендер	—	16
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең ішінде алынғандар	—	(16)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең соңына	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең басына	3	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең ішіндегі есептелгендер	—	16
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең ішінде алынғандар	—	(16)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең соңына	3	—
Сақтандыру жарналары, жалпы сома	—	16
Қайта сақтандыруға берілген сақтандыру жарналары	—	(16)
2018		
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең басына	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең ішіндегі есептелгендер	61	97
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең ішінде алынғандар	(61)	(97)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, кезең соңына	—	—
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең басына	—	4
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең ішіндегі есептелгендер	68	85
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең ішінде алынғандар	(65)	(89)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек, кезең соңына	3	—
Инвестициялармен жасалатын операциялар бойынша таза шығыс	61	97
Восстановление убытков от обесценения основных средств	(65)	(85)

(б) Байланысты тараптармен жасалған операциялар шарттары

Байланысты тараптармен жасалатын мәмілелердің бағалары мәміленің сипатына қарай тұрақты негізде анықталады.

21. Есептілік саясатының негізгі ережелері

Қаржы есептілігін даярлау кезінде, Компания есептілік саясатының төменде берілген негізгі принциптерін біртіндеп пайдаланған.

(a) Шетел валютасындағы операциялар

Шетел валютасындағы операциялар Компанияның функционалды валютасына, осы операциялардың жасалу күніне айырбас курстары бойынша қайта есептеледі. Есеп беру күніне шетел валютасымен берілген монетарлық активтер мен міндеттемелер, осы есеп беру күніндегі айырбас курсы бойынша функционалды валютаға қайта есептеледі. Шетел валютасында берілген және әділ құнмен бағаланатын монетарлы емес активтер мен міндеттемелер, әділ құнды анықтау күніндегі айырбас курсы бойынша функционалды валютаға қайта есептеледі, ал тарихи құны бойынша бағаланатындар – мәліме күніне. Қайта есептеу кезінде пайда болатын курстық айырмашылықтар, табыстар мен шығындар туралы есептілікте мойындалады.

Қаржы есептілігін дайындау барысында келесі курстық бағамдар қолданылды:

	2019		2018	
	Жыл соңы	Орташа	Жыл соңы	Орташа
АҚШ доллары	381.18	382.75	384.20	344.71

(ә) Негізгі құрал-жабдықтар

Мойындау мен бағалау

Негізгі құрал-жабдықтар жинақталған амортизация мен құнсыздану шығындарын шегенргендегі қайта бағаланған құны бойынша бағаланатын жер телімін, ғимараттарды және құрылыстарды есептемегенде, жинақталған тозу мен құнсызданудан болған шығындарды шегеріп тастағандағы құны бойынша көрсетіледі.

Құн құрамына активті сатып алуға тікелей байланысты шығындар кіреді. Шаруашылық тәсілмен жасалған немесе салынған активтердің құнына материалдар мен тікелей жұмыс күшінің құны, активті қолдану мақсатында жұмыс жағдайына келтіруге тікелей байланысты кез-келген басқа шығындар, сонымен қатар, заттарғы демонтаж және жоюға, қолданыстағы алаңды қалпына келтіруге және қарыздар қатысты шығындар мен қарыздар бойынша капиталданған шығындар жатады. Тиісті жабдықтың функционалды ажырамас бөлігі болып табылатын сатып алынатын бағдарламалық жасақтама осы жабдықтың өзіндік құнына капиталдандырылады.

Егер негізгі құрал-жабдықтардың құрамы әртүрлі пайдалы қызмет мерзімінен тұратын жекелеген құрамдас бөліктерден тұрса, олардың әрқайсысы негізгі құралдардың жекелеген нысаны (маңызды құрамдас бөлігі) ретінде есепке алынады.

Негізгі құрал-жабдықтардың нысанының шығып қалуы кезіндегі табыс немесе шығынның кез-келген сомасы оның теңгерімдік құнымен шығып қалудағы түсімді салыстыру арқылы анықталады және таза табыстың немесе шығын құрамында «басқа кірістер» немесе «басқа шығындар» жолында нетто-негіз ретінде танылады.

Қайта бағалау

Жер телімдері, ғимараттар мен құрылыстар қайта бағалау күнінен кейін танылатын жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығындарды шегеруден соң қайта бағаланған құн бойынша есептеледі. Қайта бағаланған активтің әділ құны мен оның теңгерімдік құны арасындағы айтарлықтай сәйкессіздіктерді болдырмау үшін қайта бағалау тұрақты негізде жүргізіледі.

Қайта бағалаудан болған құнның ұлғаюы, осы активтің бұрын кіріс пен шығыстарда көрсетілген құнның бұрынғы төмендеуін қалпына келтіру сомасын қоспағанда, өзге жиынтық табыста көрсетіледі. Бұл жағдайда активтің құнын ұлғайту сомасы кезеңнің табысына жатады. Қайта бағалаудан болатын құнның төмендеуі, негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалаудағы резервте көрсетілген бір актив бойынша бұрынғы құнның өсуіне қарсы азаюды тікелей есепке алуды қоспағанда, кірістер мен шығыстарда көрсетіледі.

Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалаудан резервтегі соманы бөлінбеген табысқа ауыстыру қайта бағаланған теңгерімдік құны мен активтің алғашқы теңгерімдік құны арасындағы айырмаға қатысты жүргізіледі. Қайта бағалау күнінде жинақталған амортизация активтің жалпы теңгерімдік құнынан шегеріледі. Босатылған жағдайда, шығарылатын активке жатқызылатын қайта бағалау сомасы бөлінбеген табыс құрамындағы негізгі құралдарды қайта бағалаудағы резервтен ауыстырылады.

Негізгі құрал-жабдықтарды қайта бағалау қорындағы сомаларды таратылмаған пайда құрамына жыл сайынғы жылжыту активтердың қайта бағаланған баланстық құнына сүйеніп есептелген амортизация сомасы мен активтердің бастапқы құнына сүйеніп есептелген амортизация сомаласының айырмасы есебіне жүргізіледі. Актив шыққанда қайта бағалау қорына кіргізілген сәйкес сома таратылмаған пайда құрамына жылжытылады.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Кейінгі шығындар

Егер Компания айтылған бөлікпен байланысты келешек экономикалық табыстарға ие болу мүмкіндігі жоғары болып, оның құнын сенімді анықтауға болатын болса, негізгі құрал-жабдықтардың нысанының бөлігін (маңызды компоненттің) ауыстырумен байланысты шығындар, осы нысанның баланстық құнын өсіреді. Ауыстырылған бөлігінің баланстық құны есептен шығарылады. Негізгі құралдардың жөндеу және қызмет көрсету арналған шығындары жиынтық (шығыс) табыс туралы есепте шеккен ретінде танылады.

Тозу

Тозу активтің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде оның қалдық құнына дейінгі біркелкі тәсіл арқылы есептеледі. Негізгі құрал-жабдықтардың болжамды пайдалы қызмет мерзімі:

- ғимараттар мен құрылыстар 18-25 жыл;
- көлік құралдары 7-9 жыл;
- өзге 2-10 жыл.

Негізгі құрал-жабдықтардың болжамды пайдалы қызмет мерзімі мен қалдық құны әрбір есептік күнге қайта қаралады.

(б) Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер - бұл, негізінен, Компанияның шектеулі мерзімі бар бағдарламалық жасақтамасы, және жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі (сатып алу құны және оны мақсатты пайдалану үшін активті дайындауға тікелей байланысты кез келген шығындарды қамтитын) құн бойынша есептеледі.

Амортизация

Бейматериалдық активтердің пайдалы қызмет мерзімі 3 жылдан 7 жылға дейін. Амортизация барлық пайдалы қызмет мерзімі ішінде біркелкі тәсіл бойынша есептеледі.

(в) Құнсыздану

Ұзақ мерзімді активтердің теңгерімдік құнының құнсыздануын талдау оқиғалар немесе жағдайлардағы өзгерістер олардың теңгерімдік құнының өтелмейтіндігін көрсететін жағдайларда жүзеге асырылады. Егер құнсыздану белгілері бар болса, активтердің теңгерімдік құны олардың өтелетін құнынан асып кетуін анықтау үшін бағаланады. Бұл талдау, ақша түсімдерін жасамайтын активтерді қоспағанда, әрбір актив үшін бөлек орындалады. Бұл жағдайда талдау ақша түсімдерін жасайтын бөлімше деңгейінде жүргізіледі.

Активтің немесе ақша қаражатын жасайтын бөлімшенің теңгерімдік құны оның өтелетін сомасынан асатын болса, активті төмен бағамен көрсету үшін резерв қалыптастырылады. Құнсызданудан болған залалдарды (шығынды) қалпына келтіру кірістер мен шығыстар құрамында танылады.

Өтелетін соманы есептеу

Активтің өтелетін құны оны пайдалану құнының пайдалану құндылығының ең үлкен мөлшері және оны сату құнынан шегерілген активтің әділ құны ретінде анықталады. Активті пайдалану құндылығын бағалау кезінде күтілетін ақшалай қаражаттардың ағындары, осы активке тән ақша мен тәуекелдің уақытша құнының нарықтық бағасын көрсететін салықты шегеруге дейін дисконттық мөлшерлемені қолданып, олардың ағымдағы құнына дисконтталады. Ақша түсімін өз бетінше жасамайтын активтердің өтелетін құны осы активке жататын ақша түсімдерін жасайтын бөлімшенің өтелетін құнының құрамында анықталады.

Құнсызданудан болған шығындарды қалпына келтіру

Құнсызданудан болған бұрынғы танылған шығын, егер өтелетін соманы анықтау үшін пайдаланылған бағалауда өзгерістер болған жағдайда, қалпына келтіріледі. Құнсызданудан болған шығын, егер құнсызданудан болған шығын мойындалмаса, активтің теңгерімдік құны тозу немесе амортизацияны шегеруден кейін анықталған теңгерімдік құннан аспайтын деңгейде қалпына келтіріледі.

(г) Ақша қаражаттары

Ақша қаражатына талап ету бойынша қол жетімді және құнның өзгеруінің елеусіз тәуекеліне ұшыраған банктердегі ақша қаражаты және кассадағы қолма-қол ақша кіреді.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(ғ) Банк салымдары

Өз қызметі кезінде, Компания банктерге орналастыру күнінен бастап үш айдан артық уақытқа салымдарды орналастырады. Белгіленген өтеу мерзімі бар кредиттік мекемелердегі қаражаттар, кейін амортизацияланған құн бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, бағаланады. Белгіленген өтеу мерзімі жоқ қаражаттар, бастапқы құны бойынша есептеледі. Кредиттік мекемелердегі қаражаттар, құнсыздану резервін шегеріп тастап, есептеледі.

(д) Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек сақтандыру кезеңі келген кезде мойындалады және ол төленген қаражаттардың әділ құны бойынша алғашқы реттік мойындау кезінде бағаланады. Алғашқы реттік мойындаудан кейін, сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы амортизацияланған құнмен бағаланады. Егер оқиғалар мен жағдайлар баланстық құнның орнына келмеу мүмкіндігін көрсетсе, ал құнсызданудан болатын шығын кезең шығындарына жатса, сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің баланстық құны құнсыздануға байланысты тексеріледі.

Қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешекке негізінен, сақтандыру компанияларынан да, сақтандыру бойынша берілген міндеттемелер бойынша қайта сақтандыру компаниялардан да берешек сомалар жатады. Қабылданған қайта сақтандыру бойынша жарналар, қайта сақтандыру бойынша қызмет түрлерінің сыныпталуын есепке ала отыра, қайта сақтандыру негізгі қызмет болғандағы жағдайдағыдай, пайда деп мойындалады. Қайта сақтандырушылардың берешек сомалары, сәйкес қайта сақтандыру саясаттарымен бірлесе алатын жолмен және қайта сақтандыру келісіміне сәйкес бағаланады. Жіберілген жарналар мен қайтарылған шығындар жалпы негізде көрсетілген.

Құнсыздануға байланысты бағалау, олардың құнсыздануына меңзейтін нақты жағдай туған кезде, қайта сақтандыру келісімдері бойынша барлық активтерге қатысты жүзеге асырылады. Қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек, тек Компания, келісімдердің шарттары бойынша, оған қатысты барлық сомаларды ала алмау мүмкіндігі бар болуы туралы нақты дәлел болған кезде, және осы сома сенімді бағаланатындай болса ғана, құнсызданады.

(е) Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек

Тура сақтандыру бойынша кредиторлық берешекке сақтандыру төлемдері бойынша әлі өтелмеген берешек, өтелмеген сақтандыру сыйақылардың қайтарылуы мен комиссияндық төлемдер бойынша агенттерге берешек жатады.

Міндеттемелер фактілік берешектің төлемге (реттеуге) сомалары бойынша көрсетілген.

Қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешекке қайта сақтандырушылар мен брокерлер алдында, қабылданған қайта сақтандыру бойынша өтеуге тиісті шығындар бойынша берілген қайта сақтандыру мен міндеттемелерге жататын, таза қайта сақтандырушылық жарналар бойынша берешек жатады.

(ж) Қайта сақтандыру келісімдері бойынша активтер

Қалыпты қызметті орындау барысында Компания сақтандыру келісімдерін қайта сақтандыруға жібереді. Қайта сақтандыру келісімдері бойынша активтер қайта сақтандырушы компаниялардың берешек сомаларын өзіне қосады. Қайта сақтандырушылардан алынатын сомалар, қайта сақтандыру келісім-шартына сәйкес сақтандыру өтемдерін төлеу бойынша шығыстар сияқты бағаланады. Құнсыздануды тексеру, әр есеп беру күніне немесе есеп беру жылы бойы құнсыздану белгісі пайда болса, одан да жиірек жүргізіледі. Компания келісімдер шарттары бойынша өтелмеген сомаларды ала алмау мүмкіндігі туралы нақты дәлел бар болған кезде, және Компания қайта сақтандырушыдан қабылдайтын сомаларға әсер ету сенімді бағалана алатын кезде, құнсыздану пайда болады. Құнсызданудан болатын шығын кірістер мен шығыстар туралы есептіліктерде есепке алынады.

Қайта сақтандыру келісімдері бойынша пайда немесе шығын бірден келісім-шартқа қол қойылған күннен басталған кезеңнің пайдасы мен шығынына жатады және олар амортизацияланбайды.

Қайта сақтандыруға жіберілген келісімдер, Компанияны сақтандырушылар алдында оның міндеттемелерінен босатпайды.

Кәдімгі қызмет кезінде Компания, мүмкін болған жағдайда, өзіне мүлкітік сақтандыру келісімдері бойынша қайта сақтандыру тәуекелін алады. Қабылданған қайта сақтандыру бойынша жарналар мен шығындар, қайта сақтандыру бойынша қызмет түрлерінің сыныпталуын есепке ала отыра, қайта сақтандыру негізгі қызмет деп саналатындай, пайда мен шығын деп есептеледі.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Қайта сақтандыру бойынша міндеттемелер – қайта сақтандырушы компаниялардың алдындағы берешек сомалар болып табылады. Өтеуге жататын сомалар қайта сақтандыру келісімдеріне сәйкес бағаланады.

Жіберілген және қабылданған қайта сақтандырулар үшін, жарналар мен шығындар жалпы сомада көрсетілген.

Қайта сақтандыру бойынша активтер мен міндеттемелерді мойындауды тоқтату, келісімдік міндеттемелер орындалған немесе уақыты өткен кезде немесе келісім басқа жаққа берілген кезде, жүзеге асады.

(3) Сақтандыру келісімдері бойынша міндеттемелер

Жалпы сақтандыру келісімдері бойынша міндеттемелер

Жалпы сақтандыру келісімдері бойынша міндеттемелер, мәлімденген немесе мәлімденбегеніне тәуелсіз, есеп беру күніне барлық болған, алайда реттелмеген шығындардың есептілік қорытынды құны, шығындарды реттеуге кеткен сәйкес шығындармен бірге, және құтқарылған мүлік пен басқа да қалпына келтірулердің күтілетін құнын шегерілуіне негізделген. Хабарландыруда және шығындардың кейбір түрлерін реттеуде ұзақ кідірістер болуы мүмкін, осылайша есеп беру күніне олардың қорытынды құны туралы, әсіресе бизнес тәуекелдері, табиғатты қорғау тәуекелдері және қоршаған ортаны ластаумен байланысты тәуекелдер бойынша міндеттемелерге қатысты, сенімді болуға болмайды.

Шағымдарды реттеу жөнінде шығындар мен шығындар бойынша резервтер, болып кеткен, алайда әлі реттелмеген шығындар бойынша шағымдарды реттеу жөнінде шығындар мен шығындарды өтеу үшін құрылады. Шағымдарды реттеу жөнінде шығындар мен шығындар бойынша резервтер екі категорияға бөлінеді: мәлімденген шығындар бойынша резерв және болып кеткен, бірақ мәлімденбеген шығындар бойынша резерв (ары қарай – «БМЗР»).

Мәлімденген шығындар бойынша резервтер, осындай наразылықтарға жататын резервті түзету бойынша шығындарды қоса алғанда, осы шағымдарға сәйкес жасалатын келешек төлемдер бағалауларына негізделген. Осы бағалар факттер мен міндеттемелер негізінде, резервті құру сәтінде қол жетімді әрбір нақты жағдай бойынша жүргізіледі.

Бұл бағалар, жалпы сақтандыру бойынша резервтерді құру тәжірибесінің және нақты шағымдар түрінің сипаты мен бағасын білу негізінде, шағымдарды реттеу бойынша бөлім мамандарының себептелген ойын көрсетеді. Нақты жағдайлар бойынша резервтер реттеу үрдісі бойы үнемі қайта бағаланып отырады, және жаңа ақпарат келуіне байланысты, түзетулер енгізіледі.

БМЗР болған, бірақ әлі Компанияға мәлімденбеген шығындардың есептік құнын мойындау үшін құрылады. Мәлімденген шығындар бойынша резервтер сияқты, БМЗР де шағымдарды соңына дейін реттеу үшін қажет болатын шығындарды есепке ала отыра, есептік шығындарды мойындау үшін құрылады. Егер оқиға туралы ештеңе белгісіз болса, Компания, қазіргі кезде бар тенденцияларға түзетілген өзінің бұрынғы тәжірибесіне және кез келген басқа орынды факторларға сүйенеді. БМЗР қорытынды реттеудің күтілетін құны мен шағымдарды басқару шығындарының актуарлы және статистикалық болжамдарының негізінде бағаланады. Сараптамалар, келешек оқиғаларды болжау сәтіне белгілі факттер мен жағдайларға, келешек инфляцияның бағалауына, және басқа да әлеуметтік және экономикалық факторларға негізделген. БМЗР болжауы кезінде пайдаланған факторлар мысалдарына шығындар жиілігінің тенденциясы, «ауырлық» деңгейі және есепте уақыт бойынша тұрып қалуды мойындау жатады. БМЗР периодты түрде сарапталады және қосымша ақпарат пен фактілі түрде мәлімденген шығындар туралы ақпараттың түсуіне байланысты қайта қарастырылады.

БМЗР-да және болған, алайда реттелмеген шығындар резервінде қайта сақтандырушының үлесі, болған сақтандыру жағдайларына қатысты ретроспективті қолданыла алуы мүмкін қайта сақтандыру шарттарының негізінде есептеледі.

Еңбек сіңірілмеген жарналар бойынша резерв

Алынған жарналардың келесі кезеңдерге қатысты, дәнекершілерге төленетін комиссияны қоса алғандағы бір бөлігі, еңбек сіңірілмеген жарна ретінде кейінге қалтырылады. Еңбек сіңірілмеген жарналар бойынша резервтегі өзгеріс, кіріс тәуекелдің бар болу кезеңі бойы мойындалу үшін, кірістер мен шығыстар туралы есептіліктерде көрсетіледі.

Еңбек сіңірілмеген сақтандыру жарналардағы қайта сақтандырушының үлесі қайта сақтандыру бойынша келісімдер шарттарына негізделген.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Мерзімі шегерілген аквизициялық шығындар

Келесі қаржылық кезеңдерге қатысты болатын сақтандыру бойынша жаңа келісімдерге ие болуды және/немесе сақтандыру бойынша қолда бар келісімдерді жаңартуды қамтамасыз ету үшін, қаржы кезеңі бойы болған барлық қосымша шығындар келешек кезеңдерге, олардың келешек пайдаларынан өтеуге тиіс болатын мөлшерде, орын ауыстырылады. Мерзімі шегерілген аквизициялық шығындар, келісімнің өз күшінде болу кезеңі бойы біркелкі капиталданып, амортизацияланады және олар өзге активтердің құрамында көрсетілген. Барлық басқа аквизициялық шығындар, олардың болу уақытына байланысты кезең шығындарына жатады.

(к) Жалға алу

Компания жалға алушы ретінде

Шартқа отыру кезінде Компания жалпы шарт немесе оның жекеленген бөліктері жалгерлік шартқа жататындығын бағалайды. Компания, қысқа мерзімді жалгерлік пен төмен бағалы активтерді жалдауды есептемегенде, активті пайдалану құқығын және барлық жалгерлік шарттар бойынша жалгерлік міндеттемелерін анықтайды. Осындай жалгерлік шарттар бойынша Компания жалгерлік төлемдерді жалгерлік мерзім ішінде тура тәсіл арқылы операциялық шығындар құрамында анықтайды.

Жалгерлік міндеттемелер қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін қолдану арқылы жалдау төлемінің келтірілген құны бойынша анықталады. Жалгерлік басталғаннан кейін жалгерлік міндеттемелердің теңгерімдік құны дисконттың амортизациясын көрсету үшін өседі де, төленген жалгерлік төлемдер сомасына азаяды. Сонымен қатар, Компания жалгерлік шартының өзгеруін көрсету үшін жалгерлік міндеттемелерді қайта бағалайды.

Активті пайдалану құқығы, жалгерлікті ұйымдастырудың тікелей шығындарын шегер отырып, тиісті жалгерлік міндеттемелер, жалгерлік кезінде немесе жалгерлікке дейін төленген төлемдерден тұратын бастапқы құн бойынша танылады. Жалгерлік басталғаннан кейін пайдалану құқығы есептелген амортизация мен құнсыздандуды шегеріп, құны бойынша бағаланады.

Қандай да бір мөлшерлемеге немесе индекске бағынбайтын өзгермелі төлемдер жалгерлік міндеттемесі мен активті пайдалану құқығының бастапқы бағалауында ескерілмейді. Осындай төлемдер төлемдерді қажет ететін шарт немесе оқиға туындаған кезеңде операциялық шығындар құрамында танылады.

Бірнемесе бірнеше жалгерлікке жатпайтын бөліктері бар жалгерлік шарттар үшін Компания жалгерлік емес бөліктерді ажыратпайды және біркелкі жалгерлік шарт ретінде қарастырады.

(қ) Провизиялар

Провизияларды, егер Компания өткен оқиғаның нәтижесінде заңды немесе жүктелген міндеттемеге ие болса және мойындалған міндеттемені орындау үшін экономикалық ресурстардың шығуы талап етілетін болса, және оның құны дұрыс бағаланса, бекітуге болады. Егер ақшаның уақытша құнының әсері айтарлықтай болса, провизиялар ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағамын, егер орынды болса, осы міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі мөлшерлеме бойынша келешектегі ақшалай қаражатты дисконттау арқылы есептелінеді. Дисконттау пайдаланылған жағдайда, уақыт өткеннен кейін провизиялар сомасының ұлғаюы қаржыландыру шығыстары ретінде танылады.

(л) Зейнеткерлік міндеттемелер

Компанияда жұмыс берушіден және қызметкерден жалақыдан белгіленген сыйақы мөлшерлемесі бойынша есептелген ағымдағы шегерімдерді талап ететін Қазақстан Республикасының мемлекеттік зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа, қосымша зейнетақы жоспарлары жоқ.

(м) Қаржы құралдары

Тану

Қаржы активтері мен міндеттемелері, егер ол келісімшартқа қатысушы болып табылса, қаржылық күй-жай туралы есепте танылады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелердің өзара есебі қаржылық күй-жай туралы есептегі жиында көрсетілгендей, танылған сомаларды өзара есептеу заңды бекітілген құқығы бар және таза табыс/шығыс тәсілі бойынша немесе бір уақытта міндеттемелерді өтеп, активті сату ниеті бар жағдайда жезеге асырылады.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

39 ХБЕС ережелеріне сәйкес, жағдайларға байланысты, қаржылық активтер пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерге; заемдар мен дебиторлық берешек; өтелуіне дейін ұсталынатын инвестициялар; және сатуға арналған қолда бар инвестицияларға сыныпталады. Есептілікте бастапқы мойындау кезінде қаржылық активтер әділ құны бойынша бағаланады. Егер инвестициялар пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер ретінде сыныпталмаса, онда есептілікте көрсету кезінде, олардың әділ құнына олармен тікелей байланысты келісім-шарт бойынша шығындар қосылады. Қаржы активтерінің есептілігінде бастапқы ретте көрсету кезінде, Компания оларға сәйкесінше катеория береді, және кейін, төменде сипатталған белгілі бір жағдайларда, қаржы активтерін қайта сыныптай алады.

Мойындау күні

Қаржы активтерін сатып алу және сату бойынша барлық стандартты операциялар келісім-шарт күніне, яғни Компания активті сатып алуға өзіне міндеттеме алған күнге, мойындалады. Стандартты сатып алулар мен сатулар дегеніміз – әдетте нарықта қабылданған нормалар немесе ережелермен бекітілген, кезең бойы жеткізіп тұруды талап ететін, қаржы активтерін сатып алу мен сату.

«Бірінші күндік пайда»

Егер белсенді емес нарықтағы келісім бағасы бақыланып отырған ағымдағы нарықтық әділ құнынан бірдей құралдар бойынша ерекшеленсе, немесе бастапқы параметрлері тек бақыланытын нарықтардан келген ақпаратты ғана қосатын бағалау әдістемесіне негізделсе, онда Компания сол мезетте кірістер мен шығыстар туралы есепте келісім бағасы мен әділ құн (ары қарай – «Бірінші күндік пайда») арасындағы келісімнің айырмашылығын мойындайды. Жабық ақпаратты қолданған жағдайда, үлгілер негізінде анықталған келісім бағасы мен құн арасындағы айырмашылық, кірістер мен шығыстар туралы есепте, тек егер бастапқы мәліметтер бақыланытын болған кезде немесе қаржылық құралды мойындауды тоқтату кезінде ғана мойындалады.

Бағалау

Қаржы активтерін және міндеттемелерін бастапқы тану кезінде олар төленген немесе тартылған өтемақы ретіндегі, сондай-ақ мәміле бойынша тікелей шығындарды қоса алғанда, әділ құны бойынша бағаланады. Бастапқы тану кезінде табыс немесе шығын, бастапқы тану кезінде тікелей капиталда танылған иеленушілерге (иеленушілерден алынған) қарызды, табыс пен шығынды есепке алмағанда, кірістер мен шығыстарда танылады. Бастапқы танудан кейін, иеленушілерге берілген қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизация құны бойынша бағаланады.

Бағаланған әділ құнды анықтау кезінде инвестицияларды мәміле жасалған күнгі нарықтық бағамдары бойынша бағалайды. Белсенді нарыққа салынған инвестициялардың бағалары болмаған кезде, олардың әділ құны ұқсас сауда-саттық құралдарының нарықтық бағаларын пайдалана отырып анықталады.

Тануды тоқтату

Қаржылық активті тануды тоқтату, егер Компания активке қатысты шарттық құқықтарды бақылауды жоғалтса, тоқтатылады. Бұл жағдай құқықтар іске асырылған, берілетін немесе күшін жойған кезде орын алады. Қаржылық міндеттемелерді тану оны өтеген жағдайда тоқтатылады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Есептілігі амортизациялық құн бойынша жүргізілетін кредиттік мекемелердегі қаражаттарға қатысты, Компания жеке маңызды қаржылық активтер үшін объективті құнсыздану белгілерінің бар болуын алдымен жеке негізде бағалайды, және жеке түрде маңызды болып табылмайтын қаржылық активтер үшін жеке негізде немесе бірге бағалайды. Егер Компания жеке негізде бағаланған қаржылық актив бойынша құнсызданудың объективті белгілері жоқ деп шешсе, ол маңызды ма, жоқ па екендігіне тәуелсіз, Компания бұл активті кредиттік тәуекелдің ұқсас сипаттары бар қаржылық активтер тобына қосады да, оларды жинақталған негізде құнсыздануға бағалайды.

Есептілігі амортизациялық құн бойынша жүргізілетін кредиттік мекемелердегі қаражаттарға қатысты, Компания жеке маңызды қаржылық активтер үшін объективті құнсыздану белгілерінің бар болуын алдымен жеке негізде бағалайды, және жеке түрде маңызды болып табылмайтын қаржылық активтер үшін жеке негізде немесе бірге бағалайды. Егер Компания жеке негізде бағаланған қаржылық актив бойынша құнсызданудың объективті белгілері жоқ деп шешсе, ол маңызды ма, жоқ па екендігіне тәуелсіз, Компания бұл активті кредиттік тәуекелдің ұқсас сипаттары бар қаржылық активтер тобына қосады да, оларды жинақталған негізде құнсыздануға бағалайды.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Егер құнсызданудан болатын шығындардың пайда болуының объективті дәлелдері болса, шығын сомасы активтердің баланстық құны мен ақша қаражаттарының бағаланған келешек ағымдарының (ол заемдар бойынша күтілетін, бірақ әлі болмаған, келешек шығындарды есепке алмайды) құны арасындағы айырмашылығы болып табылады. Активтің баланстық құны резерв шотын қолдануға байланысты төмендейді де, шығын сомасы кірістер мен шығыстар туралы есепте мойындалады. Пайыздық пайдалар, актив бойынша алғашқы реттік тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде, төмендетілген баланстық құнмен есептеле береді. Заемдар мен сәйкес резерв, егер өтеудің нақты перспективалары болмай, барлық қамтамасыз етілу Компанияға өткізіліп немесе берілген болса, тізімнен шығарылады. Егер келесі жылы құнсызданудан болған құны төмендетілген шығындар сомасы, құнсызданудан болған шығындар мойындалғаннан кейін орын алған оқиғамен байланысты өссе немесе кемісе, бұдан бұрын мойындалған құнсызданудан болған шығындар сомасы, резерв шотын түзету арқылы, өседі немесе кемиді. Егер бұрынырақ тізімнен шығарылған сомалар, кейін орнына келтіріліп жатса, онда орнына келтіру сомасы кірістер мен шығыстар есебінде көрсетіледі.

Өтелуіне дейін ұсталынатын инвестициялар

Белгіленген немесе анықталынатын төлемдері және белгіленген өтеу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері, егер Компания оларды өтеу мерзіміне дейін ұстағысы келсе және ұстай алатын болса, өтелуіне дейін ұсталынатын ретінде сыныпталады. Компания белгісіз уақыт бойы ұстайтын инвестициялар бұл категорияға жатпайды. Өтелуіне дейін ұсталынатын инвестициялар, кейін амортизациялық құн бойынша есепке алынады. Инвестиция құнсызданған жағдайда, сонымен қатар жарна немесе дисконт амортизацияланған жағдайда, кірістер мен шығыстар кірістер мен шығыстар туралы есептіліктерде көрсетіледі.

Қарыздар мен дебиторлық берешек

Қарыздар мен дебиторлық берешек дегеніміз – белсенді нарықта айналымға түспейтін, белгіленген немесе анықталатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтері. Олар жедел түрде сатуға немесе жақын келешекте сатуға арналмаған, олар сауда құнды қағаздары немесе инвестициялар ретінде сыныпталмаған. Бұндай активтер тиімді пайыздық мө әдісін қолдана отыра, амортизациялық құны бойынша көрсетіледі. Мұндай активтер бойынша кірістер мен шығыстар, осындай активтердің шығуы немесе құнсыздануы кезінде, қатар жарна немесе дисконт амортизацияланған жағдайда, кірістер мен шығыстар туралы есептілікте көрсетіледі.

Әділ құнды анықтау

Есеп беру күніне олармен сауда жасау белсенді нарықта жүргізілетін қаржы құралдарының әділ құны – келісім бойынша шығындарды шегеріп тастаусыз, нарықтық котировкалардың немесе дилерлер котировкаларының (ұзын позициялар үшін сатып алуға котировкалар және сатуға котировкалар – қысқа позициялар үшін) негізінде анықталады.

Белсенді нарықта олармен сауда жасалмайтын басқа қаржы құралдарының әділ құны – сәйкес келетін бағалау әдістерін пайдалану арқылы анықталады. Бағалау әдістері таза келтірілген құн негізіндегі үлгіні, бақыланып отырған нарықта бағалары бар ұқсас құралдармен салыстыруды, опциондарды бағалау үлгілерін қосады.

Өзара есептесу

Таза сальдоны көрсететін қаржы активтері мен міндеттері бухгалтерлік баланста өзара есептесу, тек қана өзара есептесуді жүргізуге және активті жүзеге асыру міндеттемелерді реттеумен бір уақытта жасау ойы бар болғанда, заң жүзінде бекітілген құқық бар болған кезде орындалады.

Қаржы активтерін қайта сыныптау

Егер Компания енді сауда жасауға арналған ретінде сыныпталған туынды емес қаржы активтерін жақын келешекте сататын ойы болмаса, ол пайда немесе шығын арқылы төменде берілген жағдайлардың бірінде әділ құнмен бағаланатын қаржы активтері категориясынан қайта сыныпталуы мүмкін:

- жоғарыда көрсетілген кредиттер мен дебиторлық берешек анықтамаларына сай келетін қаржы активі, кредиттер мен дебиторлық берешек категориясына қайта сыныпталуы мүмкін. бұл егер Компания осы активті жақын келешекте немесе өтелуіне дейін ұстау ойы немесе мүмкіндігі болса болады;
- басқа қаржы активтері сатуға қолда бар немесе сирек жағдайда, өтелуіне дейін ұсталынатын категориясына қайта сыныпталуы мүмкін.

Қаржы активтері қайта сыныптау күніне олардың әділ құны бойынша бағаланады. Осыдан бұрын кірістер мен шығыстар туралы есепте берілген, кез келген кірістер мен шығыстар сторнирленбейді. Қайта сыныптау күніне қаржы активінің әділ құны – оның жаңа бастапқы және амортизациялық құны болады.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Алдын-ала төлем және есептелген кіріс

Алдын-ала төлем және есептелген кіріс, есеп беру күнінен кейін бір жыл бойы жүзеге асырылады деп күтілу себебінен, өзі шамамен олардың әділ құнына тең болатын, бастапқы құн бойынша есепке алынған сомаларды қосады.

(н) Табыс пен шығындар

Сақтандыру жарналарынан пайда

Сақтандыру келісімдері үшін, алынған жарналар полисті беру сәтіне есепке алынады да, пропорционалды түрде сақтандырудың толық кезеңіне салынады.

Жарналар сатылымдардан немесе басқа да жинақтаулардан комиссиялар мен салықтарды шегергенге дейін көрсетілген. Егер полистер жұмысы жарналардың түспеуі нәтижесінде тоқтатылса, онда барлық сәйкесінше аударылған, бірақ қызмет тоқтатылды деп есептелген күннен бастап, жарналарлар бойынша алынбаған пайда жойылады.

Сақтандыру бойынша қол қойылған жарналар жыл бойы жасалған келісім-шарттарды көрсетеді. Еңбек сіңірілмеген жарналар – бұл жыл бойы алынған жарналардың, есеп беру күнінен кейінгі сақтандыру бойы кезеңіне қатысты бөлігі. Еңбек сіңірілмеген жарналар әдетте күнделікті немесе ай сайынғы пропорционал негізде есептеледі. Дәнекершілер жинаған, бірақ әлі алынбаған жарналар, сақтандыру қызметінің бағаларының немесе өткен тәжірибе негізінде бағаланып, қабылданған жарналарға қосылады.

Күнделікті жұмыс барысында Компания, жалпы сақтандыру келісімдері бойынша қайта сақтандыру тәуекелдеріне жауапты болады. Қабылданған қайта сақтандыру бойынша жарналар мен шығындар, қайта сақтандырушының өнімінің сыныпталуын назарға ала отыра, қайта сақтандыру негізгі қызмет болғандай қарастырып, пайда немесе шығын деп мойындалады.

Аударылған сақтандыру сыйақылары

Өткізілген қайта сақтандыру бойынша есептелген сыйақылар қайта сақтандыру келісімшартын жасасқан кезеңде танылады және есеп беру күнінде сомаларды анықтау мүмкін болмаған кездегі бағалауды қамтиды. Сыйақылар қайта сақтандыру шартының мерзімі ішінде есептеледі және күнделікті пропорционалды негізде есептеледі.

Едәуір сақтандыру тәуекелін өтемейтін қайта сақтандыру шарттары тікелей қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Олар қайта сақтандырушы ұстап қалуға тиіс қандай да бір сыйақылар мен төлемдерді қоспағанда, төленген немесе алынған қаражат негізінде танылған депонирленген активтер немесе қаржылық міндеттемелер болып табылады.

Комиссиялықтар мен жинақтар түріндегі пайда

Комиссиялықтар – олар алынған кезеңде, егер олар келешек кезеңдерде жасалатын қызметтерге жатпаса, пайда деп мойындалады. Егер бұл келешек кезеңдерде берілетін қызметтер үшін комиссиялықтар болса, олардың кейінге қалдырылып, табыстар пен шығыстар туралы есептілікте, келісім-шарт мерзімі бойы жасалатын қызметтер ретінде мойындалады.

Пайыздық пайда мен шығындар

Пайыздық пайда табыстар мен шығыстар туралы есептілікте шотқа түсуіне байланысты, активтің нақты пайдалылығын немесе қолданылатын тұрақсыз мөлшерлемені назарға ала отырып, мойындалады. Пайыздық пайдаға сонымен қатар жарнаның немесе дисконттың амортизациясы жатады.

Қаржы есептілігінде көрсетілген қаржылық активтің немесе қаржылық активтердің тобының құнсыздану себебінен, құнының төмендеуі жағдайында, пайыздық пайдалар, жаңа баланстық құн негізінде, бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеменен мойындалуды жалғастыра береді.

Табыстар мен шығындар туралы есептілікте назарға алынған жүзеге асырылған табыстар мен шығындар

Негізгі құрал-жабдықтарды жүзеге асырудан болған жүзеге асырылған табыстар мен шығындар, сатудан түсетін таза кірістер мен бастапқы немесе амортизацияланған құн арасындағы айырмашылық ретінде есептеледі. Жүзеге асырылған табыстар мен шығындар, табыстар мен шығындар туралы есептілікте сату ісі жүзеге асқан кезде мойындалады.

21. Қаржылық есептілік саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(н) Сыйақылар мен өтеулер

Сақтандыру бойынша шығындарға, олар мәлімденген немесе мәлімденбегеніне тәуелсіз жыл бойы болған претензиялар бойынша барлық шығындар, бұған қоса өткен жылдардың өтелмеген шығындарын түзету мен басқа да қайтаруларды және сақталып қалған мүліктің құнын шегеріп тастап, сақтандыру талаптарын реттеу бойынша шығындарды қоса алғандағы шығындар жатады.

Сақтандыру талаптарын реттеуге кететін шығындарға, сақтандыру талаптарын төлеу мен реттеуге қатысты болған ішкі және сыртқы шығындар жатады. Ішкі шығындарға шығындарды өтеу туралы талаптар бөлімінің барлық тура шығындары мен талаптарды қарастыру қызметіне тура қатысты жалпы және әкімшілік шығындарының көз келген бөлігі жатады.

(о) Табыс салығы бойынша шығыстар

Табыс салығы бойынша шығыстарға ағымдағы кезеңнің табыс салығы және кейінге қалдырылған салық кіреді. Табыс салығы бойынша шығыстар, тура капиталдың құрамындағы операцияларға қатысты бөлігінен басқалары, кірістер мен шығыстар туралы есептілікте көрсетіледі. Осы жағдайда, табыс салығы бойынша шығыстар капитал құрамында болуы мойындалады.

Ағымдағы табыс салығы кезең бойы салық салынатын пайдаға қатысты өтелуге тиісті, жұмыс істеп тұрған немесе есеп беру күніне жағдайына байланысты мән бойынша жұмысқа қосылған салық мөлшерлемелерінің негізінде есептелген. сонымен қатар өткен кезеңдер үшін табыс салығын төлеу бойынша міндеттемелер мөлшерлерінің барлық түзетулері бар салық сомасы болып табылады.

Кейінге қалдырылған салық, оларды қаржы есептілігінде көрсету мақсатында анықталатын активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен олардың салық базасының арасында пайда болатын уақыттық айырмашылық бөлігінде баланстық әдіс негізінде есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық мөлшері, ағымдағы немесе есеп беру күнінің жағдайына өз күшіне енген заңдарға сүйене отыра, келешекте уақытша айырмашылықтарды қалпына келтіру кезінде қолданылатын салық мөлшерлемелерінің негізінде анықталады.

Кейінге қалдырылған салық активі, тек қана оған қарсы сәйкес шегерілетін уақыттық айырмашылықтар жүзеге асырылуы мүмкін, салық салынатын табысты алу мүмкіндігі жоғары болғанда ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің мөлшері әр есептілік күнінің жағдайына сарапталады да, сәйкес салық пайдаларын жүзеге асыру енді мүмкін болып табылмайтын бөлігінде төмендейді.

Егер ағымдағы табыс салығы бойынша біріне-бірі қарсы активтер мен міндеттемелер сомасын есептеуге заңды құқық бар болса, және олар салық салынатын бір кәсіпорыннан, немесе салық салынатын әр түрлі кәсіпорындардан бір салық органымен алынатын табыс салығына қатысты болса, бірақ осы кәсіпорындар ағымдағы салық міндеттемелерін нетто-негізде реттеуді мақсаттайды, әйтпесе олардың салық активтерін жүзеге асыру олардың салық міндеттемелерін өтеумен бір уақытта жүргізілетін болады, осы жағдайда ғана кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері өзара есептесіле алады.

22. Есеп беру күнінен кейінгі жағдайлар

Акционерлік капиталдың ұлғаюы

2019 жылдың мамыр айында акционерлердің жалпы жиналысында жарияланған акция мөлшерін ұлғайту жөнінде шешім қабылданған. 2020 жылдың наурыз айында Компанияның 400,000 жай акция көлеміндегі жарияланған акцияларын Сафина Мадина Муратовна 500,000 мың теңгеге сатып алды.

Бағалы қағаздарды сату

2020 жылдың наурыз айында есептік күндегі теңгерімдік құны 908,350 мың теңгені құрайтын жалпы 1,146,904 мың теңгеге барлық корпоративтік акциялар сатылған.

COVID-19 короновирус пандемиясы

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының COVID-19 короновирус пандемиясын жариялауына байланысты Қазақстан Республикасының барлық аймақтарында 2020 жылдың 16 наурызынан 15 сәуірге дейін төтенше жағдай енгізілді. Сонымен қатар, 2020 жылдың 19 наурызында Алматы мен Нұр-сұлтан қалаларында карантин жарияланды. COVID-19 короновирус пандемиясы шикізат тауарлар мен бағалы қағаздар нарықтарында белгіленімдердің құлауына себепкер болды. Сарапшылардың бағалауынша, COVID-19 пандемиясы және оның салдары сөзсіз халықаралық экономикалық құлдырауға әкеледі.

22. Есеп беру күнінен кейінгі жағдайлар, жалғасы

Компания басшылығының бағалауына сәйкес, бұл жағдай Компания қызметінің тоқтатылуына әкеп соқпауы тиіс. Алайда жағдай тез өзгереді және оның болашағы компанияның бизнесіне әсері қазіргі уақытта сенімді бағаланбайды.

Теңгенің әлсізденуі

Шикізат тауарлар мен бағалы қағаздар нарықтарында белгіленімдердің құлауы теңгенің әлсізденуіне себепкер болды. 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы теңге бағамы 381.18 теңге/АҚШ доллары есептілікті бекіту күнінде 412.55 теңге/АҚШ доллары дейін өсті.

